

12004

52

2322

F-49

1620-ԱԿ 50

Printed in Turkey

ՔՆՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՏԱՄԱՌՕՏ

Տպեալ 'ի Պատրիարքու թեան կոստանդնուպօլսոյ՝ Տէն Ստեփաննոսի
ամենապատիւ և վեհախառ
Աբբէպիսկոպոսի:

1832 — ՌՄՁԱ

ՅՕՐԹԱԳԻՒՂ,

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՊՕՂՈՍԻ ԱՐԱՊԵԱՆ
ԱՊՈՒՉԵԽՅԻՈՅ:

9272-52 1137

ԼՃ հարց՝ և տ՞ր ողորմութե . . . տուր ինձ
 զքոյոց աթոռոց զդարանակալ իմաստութիդ .
 և մի՛ խոտան առնեք զիս ՚ի քոց ծառայից :
 || Իմս . Թ . 4 :

1192
 39

Ք Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն
Մ Ա Ս Ն Ա Ռ Ա Տ Ի Ն
Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Ը :

Հասարակ հոլովմունք անուանց :

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն :

	Երանի :	Յոգնանի :
Ուղղական .	Բառ .	Բառք .
Սեռական .	բառի .	բառից .
Տրական .	բառի , 'ի բառ .	բառից , 'ի բառս .
Հայցական .	զբառ .	զբառս .
Բացասական .	'ի բառէ .	'ի բառից .
Պատմական .	զբառէ .	զբառից .
Պարթիական .	բառիւ .	բառիւք .
Պարսական .	զբառիւ .	զբառիւք .
Ներդրական .	'ի բառի , կի՞ 'ի բառ .	'ի բառս .
Նշական .	նվ բառ :	նվ բառք :

Բ ս ա ա յ ս մ հոլովին բաղում անուանք՝ յորոց ոմանք
անկորուստ և անփոփոխ պահէն զվերջին ձայնաւոր
տառան . որպէս :

Մխտ ,	ախտի .	Մխո .	մարտչ
աղխ ,	աղխի .	ժաչ .	զոժձայ . շաժոսոսոս
արքայ ,	արքայի .	Լագաոր .	ժադիչահ
բաղդ ,	բաղդի .	Բախո .	Լալէհ
բան ,	բանի .	Բան .	Խոսի . սէօչ
բանտ ,	բանտի .	Բանո .	զընդան
գահ ,	գահի .	Լախո .	ալոոս
գան ,	գանի .	Ծէծ .	չէօլէի
գաշտ ,	գաշտի .	Գաշո .	օձայ
գարպաս ,	գարպասի .	Գարպոս .	սարայ

էրեխայ ,	ի .	մախարի . հոն՝ մերասուէլու մարտ :
զարմ ,	ի .	ցեղ . սոյ . սինսիլէ :
կանթ ,	ի .	խուլի . հոն՝ պարզի իմի արեւելի իսլէ :
կայմ ,	ի .	սէրէն արեւելի :
կարթ ,	ի .	օլլուայ . հոն՝ չէնիլէ :
կրիայ ,	ի .	չրէայ . թօսպարի :
հայ ,	ի .	հայ . էսմէ :
հսկայ ,	ի .	սիայ . իէօվաիլի :
հրացան ,	ի .	չրայցանօղ . հոն՝ թիւփէնիլ :
ձայն ,	ի .	չան . սէն :

Սմանք կորուսանեն . որպէս :

Մտեան ,	ատենի .	Տիվան . հոն՝ արվան աղալարը :
լեարդ ,	լերդի .	ձիերի սեռայը :
խաչազգեաց ,	զգեցի .	խաչանօղ . հալլը :
հրեայ ,	հրի .	հրէայ . էասոսարի :
մատեան ,	մատենի .	Ռծ գիր :
մեհեան ,	մեհենի .	չուրի սոսն :
Չահազգեաց ,	զգեցի .	մաղալարը :
վայրկեան ,	վայրկենի .	սինթարթիլ . թաւիէ :
առիթ ,	առի .	սէպիպ . հոն՝ արիւլիւլ :
բիծ ,	բծի .	լիէ . զերբի :

Սմանք փոփոխեն . որպէս :

Պմլէթ ,	գմլէթի .	Վրասպի , իմ խոսպի :
էջ ,	էջի .	էջ . գրած թղթի ին էրէսը :
խենէչ ,	խենի .	էպիփիլի իւցօղ :
կէտ ,	կէտի .	իէտ . նօսոսայ :
ուղէչ ,	ուղի .	ձիւղ . ձիւղ . սուլ :
պատճեն ,	պատճենի .	թղթի սոսթի :
ծէս ,	ծիսի .	արարդը . սաթի :
հանդէս ,	հանդիսի .	ալայ . զինիլ . սուլթանիլ :

Մ. սմանք անեղականք են . որպէս :

Մթթ ,	թից .	Մթթ . սոսթայ :
էլք ,	ելից .	էլլէլ . իլլէլ . հոն՝ ծար :
խնջար ,	ջից .	չիլիլ . հոն՝ իէձիլ :

	Լըշախէ:	Յսփնախէ:
Ուղ .	Վաղաք .	Վաղաք .
սէս .	բաղաքի .	բաղաքաց .
փրս .	բաղաքի , ՚ի .բաղաք .	բաղաքաց , ՚ի .բաղաքս .
հայց .	զբաղաք .	զբաղաքս .
բայ .	՚ի .բաղաքէ .	՚ի .բաղաքաց .
պափ .	զբաղաքէ .	զբաղաքաց .
փոք .	բաղաքաւ .	բաղաքօք .
պար .	զբաղաքաւ .	զբաղաքօք .
նէր .	՚ի .բաղաքի , կիմ ՚ի .բաղաք . ՚ի .բաղաքս .	
կնչ .	սիլ .բաղաք :	սիլ .բաղաքբ :

Անկորուստ և անփոփոխ :

Ագարակ ,	ի .	Չիւքարիկ .	հս՝ արք :
բաժակ ,	ի .	Գաւաթ .	հս՝ Գաւաթով Գինի :
գաւազան ,	ի .	սաս :	
դեօզան ,	ի .	Դեօզան .	էլլի :
երկասասարգ ,	ի .	Էրիկ մարդ ,	՚ի . Էիկ միկ՝ ՚ի Ծ :
զաւակ ,	ի .	որտի .	էվլաս :
Թաշկինակ ,	ի .	մահրամայ .	էազլի :
իշխան ,	ի .	իշխան .	հէօրիւմար :
խորան ,	ի .	չափը .	հս՝ Էիկ զէցոյ խորան :
կոնդակ ,	ի .	Էպիկ կա :	հայրապետի լեռնի :

Արուսմամբ :

Ահեակ ,	ահեկի .	Չախ .	սօլտին :
դայեակ ,	դայեկի .	Ժըժ մար .	սիւսանայ :

Փոփոխմամբ :

Վիւ ,	զիւի .	Սաթանայ :
հիմէն ,	հիմենի .	չարս զիայ ս - կէանայ :

Անեզականք :

Աղաչանք ,	նայ .	Աղաչանք .	երեմայ :
բաղձանք ,	նայ .	մարափ .	էշի . հասաս :

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐՐՈՐԴ:

	Ելալի :	Յգնալի :
Ուշ .	Վեա .	Վեաք .
սեռ .	գետոյ .	գետոց .
արա .	գետոյ , ՚ի գետ .	գետոց , ՚ի գետս .
հայ .	ղգետ .	ղգետս .
բայ .	՚ի գետոյ .	՚ի գետոց .
պապ .	զգետոյ .	զգետոց .
գար .	գետով .	գետովք .
պար .	զգետով .	զգետովք .
նէր .	՚ի գետ .	՚ի գետս .
ինչ .	սիլ գետս :	սիլ գետք :

Մեկորուստ և անփոփոխ :

Թոռ ,	ոյ .	Լեռն .	Ինչէ՛րի . Եւ՛ թախս
բերան ,	ոյ .	Բերան .	ալըչ :
գործուած ,	ոյ .	Գործած .	Բանաստե՛ծ :
դարձուած ,	ոյ .	Դարձուել .	Եւ՛ իսխապէլէ :
երազ ,	ոյ .	Էրազ .	Խե՛շ :
մարախ ,	ոյ .	Սրէխ .	չէ՛րիլի :
շարաւ ,	ոյ .	Բարախ .	Իրի՛ն :
թել ,	ոյ .	Դերձան .	Ի՛րիլի :
տերև ,	ոյ .	Մերև .	Էս՛իբախ :
բու ,	բուոյ .	Բու .	պայղու՛շ :

Վորուսմամբ :

Մտուած ,	սատուծոյ .	Մասնած .	ալըս :
հասեալ ,	հասելոյ .	հասած .	Էհի՛րիլի :

Փոփոխմամբ :

Մեղեայ ,	անդեոյ .	Մախիբ .	պախիբի սե՛րի :
հշ ,	իշոյ .	հշ .	հշիլի :

Մեղականք :

Մուրջք ,	անրջոց .	Մրաչ .	հեյալ . Խե՛շ :
դժոխք ,	դժոխոց .	Դժոխ .	Եւ՛ լիպս :

Երանի :

Յոգնաի :

Ուղ . Եկեղեցի .

Եկեղեցիք .

Աեռ . Եկեղեցւոյ .

Եկեղեցեաց .

Խրատ . Եկեղեցւոյ , Եկեղեցի , Եկեղեցեաց , Եկեղեցիս .

Հայց . զԵկեղեցի .

զԵկեղեցիս .

Բայց . Եկեղեցւոյ .

Եկեղեցեաց .

Կատար . զԵկեղեցւոյ .

զԵկեղեցեաց .

Գոր . Եկեղեցեալ .

Եկեղեցեօք .

Կար . զԵկեղեցեալ .

զԵկեղեցեօք .

Ներ . Եկեղեցի , կամ Եկեղեցւոյ . Եկեղեցիս .

Հոյ . Սլ Եկեղեցի :

Սլ Եկեղեցիք :

Ստացում հոլովին ամանուանք յոգնալանկը վերջաւորեալք ՚ի Է . (բաց ՚ի յատուկ անուանց .) ուն :

Ղաւանի ,

Նւոյ .

Ղաւանի . Էօլէրձին :

Գերի ,

Ըւոյ .

Գերի . Էսալք :

Էրանելի ,

Ըւոյ .

Էրանի . Կէօլէլիլի :

Ըմպելի ,

Ըւոյ .

Էմպելի . Էսալք :

Ըլղի ,

Ղւոյ .

Ըլղի . Էսալք ինչուս զԷլիլի :

Ծղանի ,

Նւոյ .

Ծղանի . Էսալք :

Կաղնի ,

Նւոյ .

Կաղնի . Էսալք ծառ . Էսալք ծառ :

Հայրենի ,

Նւոյ .

Հայրենի . Էսալք ծառ :

Ճիթենի ,

Նւոյ .

Ճիթենի . Էսալք :

Ունելի ,

Ըւոյ .

Ունելի . Էսալք ծառ . Էսալք ծառ :

Կատանի ,

Նւոյ .

Կատանի . Էսալք ծառ . Էսալք ծառ :

Վկայուհի ,

Հւոյ .

Վկայուհի . Էսալք ծառ :

Կեղի ,

Ղւոյ .

Կեղի . Էսալք . Էսալք ծառ . Էսալք ծառ :

Ղնեղականք :

Ղեթիք ,

Կեաց .

Ղեթիք . Էսալք :

Ընթրիք ,

Ըրեաց .

Ընթրիք . Էսալք ծառ . Էսալք ծառ :

Իսկ միավանկը ըն Էրրդ օրինակին հոլովին , թէ Կարդ իցեն և թէ բարդ . որպէս՝ Չի , ճիոյ . Կի , Կիոյ . Էն :

Սիւնի , ճիոյ . սակաւալի , Կիոյ . Էն :

	Լ շ զ ա ի թ :	Ճ յ զ ն ա ի թ :
Ուղ .	Լ ղ է ղ ն .	Լ ղ է ղ ու շ ր .
սեռ .	աղ է ղ ան .	աղ է ղ ան ց .
արա .	աղ է ղ ան , յ աղ է ղ ն .	աղ է ղ ան ց , յ աղ է ղ ու շ ա :
հայց .	զ աղ է ղ ն .	զ աղ է ղ ու շ ա .
Բայ .	յ աղ է ղ ան է .	յ աղ է ղ ան ց .
պար .	զ աղ է ղ ան է .	զ աղ է ղ ան ց .
Գր .	աղ է ղ ամ բ .	աղ է ղ ամ բ ք .
պար .	զ աղ է ղ ամ բ .	զ աղ է ղ ամ բ ք .
նէր .	յ աղ է ղ ան , կ մ յ աղ է ղ ն , յ աղ է ղ ու շ ա .	
չնչ .	ն յ աղ է ղ ն :	ն յ աղ է ղ ու շ ր :

Լ ն հ որ ու ս ա և ան փ ո փ ի թ :

Լ ն ,	ա հ ան .	Լ ն ,	Խ ն ՝ ճ է ջ ա հ ի ր :
գ ա ի ա թ ն ,	թ ան .	Գ ա Գ ա թ .	Թ է Թ է :
ձ մ ե ու ն ,	ու ան .	Ճ ի ու .	Գ լ լ :
որ ղ ն ,	ղ ան .	Պ ր Գ .	Գ ու ր Գ :
որ ո մ ն ,	մ ան .	Պ ր ո մ .	Պ է լ լ ան . (հ ու ն Գ է) :
ու ո ն ,	ու ան .	չ է Գ է ձ .	Խ ն ՝ յ ա Գ ա թ ա յ :

Կ որ ու ս ամ բ ք :

Լ յ ծ է ամ ն ,	այ ծ է մ ան .	Լ յ ա պ ան ի ա յ ծ :		
ե ղ է ամ ն ,	ե ղ է մ ան .	ը ր ա ա ղ լ :		
ն ու ո ն ,	ն ու ան .	ն ու ո ո .	ն ո ո ո :	
դ ու ո ն ,	դ ր ան ,	դ ր ու շ ր .	դ ո ո ո .	դ ա Գ ո ո :

Փ ո փ ո փ ամ բ ք :

Փ ա յ ծ ա ղ ն ,	փ ա յ ծ է ղ ան .	Փ ա յ ծ ա ղ .	Պ ա լ ա թ :	
պ ո ո ն ,	պ է ո ո ան .	Պ լ ո ո .	Գ է լ է լ .	Խ ն ՝ ի լ լ ր Գ հ ո ո ո :
պ ո յ ան ,	պ ու տ ան .	պ ո ո ո չ .	չ է ո ի լ է չ :	

Լ ն է ղ ա հ ան ք :

Լ ա ջ ա ղ մ ու շ ր ,	մ ան ց .	Լ չ է ղ յ Գ է ղ Խ ո ո ո :	լ ա ժ :
լ ո ր ձ ու շ ր ,	ձ ան ց .	լ ո ղ է :	Բ է ր ն ի Գ ր Գ ո ո ո :
ց ո լ մ ու շ ր ,	մ ան ց .	ա լ է ժ է ն ձ ք .	ա ա լ ի ղ լ ն է լ լ :

ՕՐԻՆԱԿ ՎԵՅԵՐՈՐԴ՝

	Երկուսի :	Յոգնասի :
Ուր .	Նեղուի .	Նեղուիք .
սեռ .	նեղուէ .	նեղուէց .
որս .	նեղուէ , ՚ի նեղուի .	նեղուէց , ի նեղուիս .
հայց .	նեղուի .	նեղուիս .
Բայ .	՚ի նեղուէ .	՚ի նեղուէց .
պատ .	նեղուէ .	նեղուէց .
ժող .	նեղուիք .	նեղուիքք .
պար .	նեղուիք .	նեղուիքք .
ներ .	՚ի նեղուէ .	՚ի նեղուիս .
նու .	նի նեղուի :	նի նեղուիք :

Բ ստացամ հողովին ամանուանք յանգէլք ՚ի սրբիւն . ուր
 Տղայուի , թեան . անհասակ յարդոց , ՚ի անակ ՚ի է :
 մանկուի , թեան . է հասակ յարդոց , ՚ի է ակ ՚ի ժող :
 պատանեկուի , թեան . ժ հասակ յարդոց , ՚ի ժող ակ ՚ի է է :
 արիւն , արեան , յարենէ . արուն . ժան :

ՕՐԻՆԱԿ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ՝

	Երկուսի :	Յոգնասի :
Ուր .	Գառն .	Գառնիք .
սեռ .	գառնի .	գառանց .
որս .	գառնի , ՚ի գառն .	գառանց , ՚ի գառնիս .
հայց .	գառնի .	գառնիս .
Բայ .	՚ի գառանէ .	՚ի գառանց .
պատ .	գառանէ .	գառանց .
ժող .	գառանիք .	գառանիքք .
պար .	գառանիք .	գառանիքք .
ներ .	՚ի գառնի , կիմ ՚ի գառն .	՚ի գառնիս .
նու .	նի գառն :	նի գառնիք :

Բ ստացամ հողովին անուանք սակաւք . որպէս :
 Լրան , շին . Ոչխարներս , կամ այծերս անբերե
 արմն , մին , մեկ , մուկ . հեռի հասարակ զլ :

ՕՐԻՆԱԿ ՈՒԹԵՐՈՐԴՐՆԻ

	Եղանակի :	Յոգնակի :
Ուղ :	Օգեստ .	Օգեստք .
սեռ :	զգեստու .	զգեստուց .
արտ :	զգեստու , ՚ի զգեստ .	զգեստուց , ՚ի զգեստս .
հայց :	զզգեստ .	զզգեստս .
բայ :	՚ի զգեստէ .	՚ի զգեստուց .
պատ :	զզգեստէ .	զզգեստուց .
գիր :	զգեստու , կամ ով .	զգեստուք .
պար :	զզգեստու , կամ ով .	զզգեստուք .
նէր :	՚ի զգեստ , կմ ՚ի զգեստու .	՚ի զգեստս .
հնչ :	նվ զգեստ :	նվ զգեստք :

Ընկորուստ և անփոփոխ :

Բաղ ,	ու .	Բաղ .	էօրբէի :
Կորուսամբ . փոփոխամբ . և Ընկզական :			
Յուլ ,	ցլու , կամ ցլց .	Պողայ ,	համ պօղայ :
զէն ,	զինու .	զէն ,	սելահ :
պարտք ,	տուց .	պարտ .	պալի . լէրէ ճէնի :

ՕՐԻՆԱԿ ԻՆՆԵՐՈՐԴՐՆԻ

	Եղանակի :	Յոգնակի :	
Ուղ :	Փոքր .	Փոքունք .	
սեռ :	փոքու .	փոքունց .	
արտ :	փոքու , առ փոքր .	փոքունց , լք փոքունս .	
հայց :	զփոքր .	զփոքունս .	
բայ :	՚ի փոքուէ .	՚ի փոքունց .	
պատ :	զփոքուէ .	զփոքունց .	
գիր :	փոքու , կամ ումբ .	փոքումբք .	
պար :	զփոքու , կամ ումբ .	զփոքումբք .	
նէր :	՚ի փոքու , կմ ՚ի փոքր .	՚ի փոքունս .	
հնչ :	նվ փոքր :	նվ փոքունք :	
Թանձր , ձու , ձու . Թանձունք , ձունց , ձամբք :			
Յոգունք , յոգունց , յոգումբք , ՚ի յոգունս :			

ՕՐԻՆԱԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ:

	Եղանի:	Յոգնաի:
Ուշ.	Եղբւր.	Եղբւրք, կի՛մ աղբերք.
սեռ.	աղբեր.	աղբերաց, կի՛մ աղբերց.
արս.	աղբեր, յաղբւր.	աղբերաց, կի՛մ աղբերց, յաղբւրս, յաղբերս.
հայց.	ղաղբւր.	ղաղբւրս, կի՛մ զաղբերս.
բայ.	յաղբերէ.	յաղբերաց, կի՛մ յաղբերց.
պար.	ղաղբերէ.	ղաղբերաց, կի՛մ զաղբերց.
գոր.	աղբերք, կի՛մ բերաւ.	աղբերօք, կի՛մ աղբերքք.
պար.	ղաղբերք, կի՛մ բերաւ.	ղաղբերօք, կի՛մ զաղբերքք.
ներ.	յաղբեր, կի՛մ յաղբւր.	յաղբւրս, կի՛մ յաղբերս.
չնչ.	նվ աղբւր:	նվ աղբւրք, կի՛մ աղբերքք:

Ենկորուստ և անխոփոխ:

Եղբւր, դեր, դերէ. Պարս. զալչաց:

Կորուսամբ և Փոփոխամբ:

Ի նտր, ըտեր, ՚ի ըտերէ. Ենտաներան չսլի փսր:
ալիւր, ալեր, յալերէ. ալար. սան:

ՕՐԻՆԱԿ ՄԵՏԱՍՆԵՐՈՐԴ:

	Եղանի:	Յոգնաի:
Ուշ.	Եստղ.	Եստեղք.
սեռ.	աստեղ.	աստեղաց.
արս.	աստեղ, յաստղ.	աստեղաց, յաստեղս.
հայց.	զաստղ.	զաստեղս.
բայ.	յաստեղէ.	յաստեղաց.
պար.	զաստեղէ.	զաստեղաց.
գոր.	աստեղք.	աստեղքք, աստեղօք.
պար.	զաստեղք.	զաստեղքք, զաստեղօք.
ներ.	յաստեղ, կի՛մ յաստղ.	յաստեղս.
չնչ.	նվ աստղ:	նվ աստեղք:
Ենգղ,	գեղ.	Եխպարաց:
սիկղ,	սկեղ.	չըլալուս. ևս՝ 4 արէլ:
բակուղ,	կեղ.	չէրարէարէ:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆՆԵՐՈՐԴ՝

Եղանակ :

- Ուղ․ Տրդատ․
- սէն․ տրդատայ․
- փրս․ տրդատայ , ցարդատ , առ տրդատ․
- հայց․ զտրդատ․
- Բայ․ ՚ի տրդատայ․
- պսպ․ զտրդատայ․
- Քոր․ տրդատաւ․
- պար․ զտրդատաւ․
- Ներ․ ՚ի տրդատ․
- հոչ․ հոլ տրդատ :

Ենկորուստ և անկորուստ :

- Են , ակնայ․ Ենին չաղաչն :
- Կորուսմամբ և փոփոխմամբ :

- Եկեղեցայ , զեցայ․ Եղանակս Գաստան :
- դաւրեժ , ընժայ․ Բարեչ , համ Բեժընչ չաղաչն :

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆՆԵՐՈՐԴ՝

Եղանակ :

- Ուղ․ Եսայի․
- սէն․ եսայեայ․
- փրս․ եսայեայ , առ եսայի , ցեսայի․
- հայց․ զեսայի․
- Բայ․ յեսայեայ․
- պսպ․ զեսայեայ․
- Քոր․ եսայեաւ․
- պար․ զեսայեաւ․
- Ներ․ յեսայի․
- հոչ․ հոլ եսայի :

- Վեմեար , ընայ․ Հնարս Եղանակ էր , ևն :
- Նիկոմիդա , զեայ․ Եղանակս չաղաչն :
- Հոփոխմե , մեայ․ սորբէ հոյսն հափփսիմէ :

ՕՐԻՆԱԿ ՉՈՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ:

Յոգնալի:

- Ուղ. Հայաստանեայք.
- սէռ. Հայաստանեայց, կամ Եաց.
- արա. Հայաստանեայց, ընդ Հայաստանեայս.
- հայց. զՀայաստանեայս.
- Բայ. ՚ի Հայաստանեայց.
- պապ. զՀայաստանեայց.
- Գր. Հայաստանեօք.
- պար. զՀայաստանեօք.
- նէր. ՚ի Հայաստանեայս.
- հնչ. սվ Հայաստանեայք.

Ըստ այսմ Հոլովին յետագայ յոգնական անուանքդ. որոց ոմանց սեռականն եղերի միայն ՚ի Եաց. և ոմանց միայն ՚ի աջ. ոմանց ՚ի Եայց և ՚ի Եայ. և ոմանց ՚ի Եայց և ՚ի Եյ. զոր օրինակ:

Ըջեայք,	Եայց.	Ըջ Գիտաններն:
ահեկեայք,	Եայց.	ճախ Գիտաններն:
Ենթալուանեայք,	Եայց.	լոսնի ասի Էղածներն:
Երեկորեայք,	Եայց.	Էրեկլաններն:
միջերկրեայք,	Եայց.	Ռջաբէր Էրջերներն. անասլոս:
Բահայլմայք,	այց.	Բահայլմի իսոսն:
առյապայք,	այց.	Ըլլալէսներն. Գալէսն:
աղագայք,	այց, ՚ի այլից, այլւք.	Գալէսներն. Ըլլալէսներն
այգեստանեայք,	Եայց, ՚ի Եաց.	այգիներ:
Հայկազնեայք,	Եայց, ՚ի Եաց.	հայոս աղգէ Ըլլեղներն:
այծեայք, Եայց,	՚ի ծեից, ծելւք.	այծոս Էսղէ շինածներ:
առժամանկեայք,	Եայց, ՚ի կեից.	Ժամանակաւոր Բաներ:
դուլնաբեայք,	Եայց, ՚ի քեից.	սիչ Բաներ:
Թուանեայք,	Եայց, ՚ի նեից.	Թոռան թոռներն:
Ժողկեայք,	Եայց, ՚ի կեից.	Ժողկաւոր Բաներ:
Հողանիւթեայք,	Եայց, ՚ի Թեից.	հողէ Էղածներ:

Յատուկ հղովմունք անուանց :

	Եղանի :	Յոգնանի :
Ուշ .	Տէր .	Տէարք .
սէն .	տեառն .	տեարց , կի՞ տերանց .
արա .	տեառն , ՚ի տէր , ցտէր .	տեարց , ցտէարս .
հայց .	զտէր .	զտէարս .
բայց .	՚ի տեառնէ .	՚ի տեարց , ՚ի ՚ի տերանց .
պապ .	զտեառնէ .	զտեարց , ՚ի ՚ի զտերանց .
գոր .	տերամբ .	տերամբք .
պար .	զտերամբ .	զտերամբք .
նէր .	՚ի տեառն , կի՞ ՚ի տէր .	՚ի տէարս .
ինչ .	նվ տէր :	նվ տէարք :
կողնատէր ,	տեառն .	Օ կաթէի կանչողն :
պարտատէր ,	տեառն .	պարտանախէր . տանէ լի : սանջ :
այր ,	տան .	երի՛ յարտ . գիշի :
քեռայր ,	տան .	չր՛ջ երի՛ն . հնէշի :
երկայր ,	տան .	երի՛ն տնգամ երի՛ն տանջ :

	Եղանի :	Յոգնանի :
Ուշ .	Հայր .	Հարք .
սէն .	հօր .	հարց , կամ հարանց .
արա .	հօր , առ հայր , ցհայր .	հարց , առ հարս , ցհարս .
հայց .	զհայր .	զհարս .
բայց .	՚ի հօրէ .	՚ի հարց , կամ ՚ի հարանց .
պապ .	զհօրէ .	զհարց , կամ ՚ի հարանց .
գոր .	հարբ .	հարբք .
պար .	զհարբ .	զհարբք .
նէր .	՚ի հօր , կամ ՚ի հայր .	՚ի հարս .
ինչ .	նվ հայր :	նվ հարք :
կնքահայր ,	հօր .	հարց .
նախահայր ,	հօր .	հարց .
մայր ,	մօր .	մարց .
կնքամայր ,	մօր .	մարց .
եղբայր ,	եղբօր .	բարց .
		կնքահար . սաղարձ :
		առջէ հայր . Կէ Կէ . պապ :
		մայր . անս :
		կնքամար :
		եղբար . գարտաշ :

Եղանակ :

Յոգնակ :

Ուղ . Վարդ .
 սեռ . քեռ .
 որս . քեռ , առ քար , ցքար .
 հայց . զքար .
 Բայ . ՚ի քեռէ .
 պատ . զքեռէ .
 Գոր . քերթ .
 պար . զքերթ .
 ներ . ՚ի քեռ , կամ ՚ի քար .
 չնչ . սվ քար :

Վարդ .
 քերց .
 քերց , ցքարս .
 զքարս .
 ՚ի քերց .
 զքերց .
 քերթք .
 զքերթք .
 ՚ի քարս .
 սվ քար :

Շօրաքար , քեռ .
 մօրաքար , քեռ .

Շօրսար , հալաց :
 մօրսար , լեռնէ :

Եղանակ :

Յոգնակ :

Ուղ . կին .
 սեռ . կնոջ .
 որս . կնոջ , ցկին .
 հայց . զկին .
 Բայ . ՚ի կնոջէ .
 պատ . զկնոջէ .
 Գոր . կանամբ , կամ կնաւ .
 պար . զկանամբ , կմ զկնաւ .
 ներ . ՚ի կնոջ , կամ ՚ի կին .
 չնչ . սվ կին :

կանայք .
 կանանց .
 կանանց , առ կանայս .
 զկանայս .
 ՚ի կանանց .
 զկանանց .
 կանամբք .
 զկանամբք .
 ՚ի կանայս .
 սվ կանայք :

Տիկին , տիկնոջ , տիկնաց , կ տիկնանց . Խալսան . ստլան :
 առնակին , կնոջ . էրե՛նսնոջ . էրլէ :
 միակին , կնոջ . մէ՛ննն հեռ չարգնած :

	Երանի :	Յոգնանի :
Ուղ .	Վերւղ .	Վերւղք .
սեռ .	գեղջ .	գերւղեց .
արա .	գեղջ , կամ ՚ի գերւղ .	գերւղեց , ՚ի գերւղս .
հայց .	զգերւղ .	ղգերւղս .
բայ .	՚ի գեղջէ .	՚ի գերւղեց .
պատ .	զգեղջէ .	զգերւղեց .
գոր .	գերւղեր .	գերւղք .
պար .	զգերւղեր .	զգերւղք .
ներ .	՚ի գեղջ , կի՞ ՚ի գերւղ .	՚ի գերւղս .
չնչ .	նվ գերւղ :	նվ գերւղք :
Վերոյ ,	գեղջ . գեղք , գեղեց .	Վեր . ւեց :
ձորագերւղ ,	գեղջ .	Յորս . Բջ էղած գեղ :
քաղաքագերւղ ,	գեղջ .	Բծ գեղ . Խասպայ :

	Երանի :	Յոգնանի :
Ուղ .	Օր .	Մուրք .
սեռ .	աւուր .	աւուրց .
արա .	աւուր , յօրցօր .	աւուրց , յաւուրս , յաւուրս .
հայց .	ղօր .	ղաւուրս .
բայ .	յօրէ .	յաւուրց .
պատ .	ղօրէ .	ղաւուրց .
գոր .	աւուրք .	աւուրքք .
պար .	ղաւուրք .	ղաւուրքք .
ներ .	յաւուր , կի՞ յօր .	յաւուրս .
չնչ .	նվ օր :	նվ աւուրք .
Երկայնօր ,	աւուր .	Երկն օր .
կէսօր ,	աւուր .	օրհարսնի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ :

Տրվում ենք միջական անուանց :

Վ Ե Ր Բ Ե Ր Ա Վ Ա Ն :

	Եղանակ :	Յոգնակ :
Ուղ :	Լ. յարան .	Լ. յարանիք .
սեռ :	այարանոյ .	այարանեաց , կի՞ այարանից .
արա :	այարանոյցայարան .	այարանեաց , ցայարանս .
հայց :	զայարան .	զայարանս .
Բայ :	յայարանոյ .	յայարանեաց .
պապ :	զայարանոյ .	զայարանեաց .
գոր :	այարանեաւ .	այարանեօք .
պար :	զայարանեաւ .	զայարանեօք .
նէր :	յայարան :	յայարանս :

Հ Ա Ր Յ Ա Վ Ա Ն Բ :

	Եղանակ :	Յոգնակ :
Ուղ :	Ո՛վ , կամ ո՛ր .	Ո՛յք .
սեռ :	ո՛յր .	ո՛յց .
արա :	ո՛ւմ , առ ո՛վ , կամ առ ո՛ր .	ո՛յց .
հայց :	զո՛վ , կամ զո՛ր .	զո՛յս .
Բայ :	յո՛ւմմէ .	
պապ :	զո՛ւմմէ .	
գոր :	ի՛ն .	
պար :	զի՛ն .	
նէր :	յո՛ւմ , կամ յո՛վ , կամ յո՛ր :	

	Եղանակ :	Յոգնակ :
Ուղ :	Ո՛ր .	Ո՛րք .
սեռ :	որո՞յ .	որո՞ց .
արա :	որո՞ւմ , կամ որո՞յ , առ ո՛ր .	որո՞ց , առ ո՛րս .
հայց :	զո՞ր .	զո՞րս .
Բայ :	յորո՞մէ .	յորո՞ց .
պապ :	զորո՞մէ .	զորո՞ց .

Գ

1137
37

Գր .	որով .	որովք .
պար .	զորով .	զորովք .
նէր .	յորովմ, կամ յոր :	յորս :

Մ Ա Ս Ն Ա Կ Ա Ն Ք :

	Աղաի :	Յոգնաի :
Ուղ .	Ոմն .	Ոմանք .
սէո .	ուրումն .	ուննց .
արս .	ումեմն, առ ոմն .	ուննց, առ ոմնս .
հայց .	զումն .	զումնս .
բայ .	յումեմնէ .	յումնց .
պսս .	զումեմնէ .	զումնց .
Գր .	ումամբ .	ումամբք .
պար .	զումամբ .	զումամբք .
նէր .	յումեմն, կամ յումն :	յումնս :

	Աղաի :	Յոգնաի :
Ուղ .	Ոք .	Ոմանք .
սէո .	ուրուք .	ուննց .
արս .	ումեք, առ որք .	ուննց, ցումնս .
հայց .	զորք .	զումնս .
բայ .	յումեքէ .	յումնց .
պսս .	զումեքէ .	զումնց .
Գր .	ումամբք .	ումամբքք .
պար .	զումամբք .	զումամբքք .
նէր .	յումեք, կամ յորք :	յումնս :

	Աղաի :
Ուղ .	իմն, կամ ինչ .
սէո .	իբէք .
արս .	իմէք, առ իմն, կամ յինչ .
հայց .	զիմն, կամ զինչ .
բայ .	յիմեքէ .
պսս .	զիմեքէ .
Գր .	իւիք .
պար .	զիւիք .
նէր .	յիմէք, կամ յիմն, կամ յինչ :

Երկու:

Ուղ․	Սիւս․
սէն․	միւսոյ․
արս․	միւսուամ, կամ միւսոյ, ցմիւս․
հայոց․	զմիւս․
Բայ․	ի միւսամէ, կամ ՚ի միւսոյ․
պսպ․	զմիւսամէ, կամ զմիւսոյ․
Գր․	միւսով․
պար․	զմիւսով․
նէր․	ի միւսուամ, կամ ՚ի միւս։

Հ Ա Ն Ր Ա Կ Ա Ն :

Յոգնալի:

Ուղ․	Մանէքեան, կամ ամենէքին․
սէն․	ամենէցունց, կամ ամենէցուն․
արս․	ամենէցունց, առ ամենեսէն, կամ առ ամենեսին․
հայոց․	զամենեսէան, կամ զամենեսին․
Բայ․	յամենէցունց, կամ յամենէցուն․
պսպ․	զամենէցունց, կամ զամենէցուն․
Գր․	ամենէքումբբ․
պար․	զամենէքումբբ․
նէր․	յամենեսէան, կամ յամենեսին․
իւն․	սլ ամենէքեան, կամ սլ ամենէքին։

Թ Ո Ի Ա Կ Ա Ն :

Երկու:

Ուղ․	Սիւս․
սէն․	միւս, կամ միւսջ․
արս․	միւում, կամ միւս, ՚ի միւս․
հայոց․	զմիւս․
Բայ․	ի միւս, կամ ՚ի միւսջէ․
պսպ․	զմիւս, կամ զմիւսջէ․
Գր․	միւով․
պար․	զմիւով․
նէր․	ի միւում, կամ ՚ի միւս, կամ ՚ի միւսջ․
իւն․	սլ միւս։

Գ Լ Ո Ի Խ Կ Ի

Հողովմունք դերանուանց :

Է Ա Վ Ա Ն :

	Լ Ծ Պ Ա Ի Է :	Յ Պ Կ Ն Ա Ի Է :
Ուղ .	Լ Ծ Պ .	Ս Կ Բ .
սէռ .	Խ Ս Ը .	ձ ե ր .
արա .	խնձ , առ խս , ցխս , ընդ խս .	ձ ե զ , առ ձ ե զ .
հայց .	զ խ ս .	զ ձ ե զ .
Բայ .	յ խ ն է ն .	՚ի ձ է ն ջ .
պատ .	զ խ ն է ն .	զ ձ է ն ջ .
Գոր .	խ ն է .	ձ ե օ ք .
պար .	զ խ ն է .	զ ձ ե օ ք .
նէր .	յ խ ս :	՚ի ձ ե զ :
Ուղ .	Վ Պ Ո Ա .	Վ Պ Ո Ա ք .
սէռ .	ք Ո .	ձ ե ր .
արա .	ք ե զ , առ ք ե զ , ց ք ե զ .	ձ ե զ , առ ձ ե զ .
հայց .	զ ք ե զ .	զ ձ ե զ .
Բայ .	՚ի ք է ն .	՚ի ձ է ն ջ .
պատ .	զ ք է ն .	զ ձ է ն ջ .
Գոր .	ք է .	ձ ե օ ք .
պար .	զ ք է .	զ ձ ե օ ք .
նէր .	՚ի ք ե զ .	՚ի ձ ե զ .
հնչ .	ս Վ Ղ Պ Ա :	ս Վ Ղ Պ Ա ք :
Ուղ .	Խ ն ք ն .	Խ ն ք ե ա ն ք .
սէռ .	խ ն ք ե ա ն .	խ ն ք ե ա ն ց .
արա .	խ ն ք ե ա ն , առ խ ն ք ն .	խ ն ք ե ա ն ց , առ խ ն ք ե ա ն ս .
հայց .	զ խ ն ք ն .	զ խ ն ք ե ա ն ս .
Բայ .	յ խ ն ք ե ն է .	յ խ ն ք ե ա ն ց .
պատ .	զ խ ն ք ե ն է .	զ խ ն ք ե ա ն ց .
Գոր .	խ ն ք ե ա մ լ ք .	խ ն ք ե ա մ լ ք ք .
պար .	զ խ ն ք ե ա մ լ ք .	զ խ ն ք ե ա մ լ ք ք .
նէր .	խ ն ք ե ա ն , կ ի ՚ յ խ ն ք ն : յ խ ն ք ե ա ն ս :	

	Եղանիտ :	Յոգնանիտ :
Ուշ .	(Ո՛ւշ սահի .)	Իւրեանք .
սէս .	իւր , կամ իւրեան .	իւրեանց .
արս .	իւր , ի իւրէն , առ իւր . իւրեանց , լ իւրեանս .	
հայց .	(ս՛ի սահի .)	(ս՛ի սահի .)
բաց .	յիւրմէ .	յիւրեանց .
պսպ .	զիւրմէ .	զիւրեանց .
գոր .	իւրև , կի՛մ իւրեամբ , կի՛մ իւրեալ .	իւրեամբք .
պար .	զիւրև , ի զիւրեամբ , ի զիւրեալ .	զիւրեամբք .
նէր .	յիւր , կամ յիւրեան :	յիւրեանս :

Սէս .	Սիմեանց .	Իրերաց .
արս .	միմեանց , առ միմեանս .	իրերաց , ցիրեարս .
հայց .	զմիմեանս .	զիրերարս .
բաց .	ի միմեանց .	յիրերաց .
պսպ .	զմիմեանց .	զիրերաց .
գոր .	միմեամբք .	իրերօք .
պար .	զմիմեամբք .	զիրերօք .
նէր .	ի միմեանս :	յիրեարս :

Յ Ո Ւ Յ Ա Վ Ա Ն .

	Եղանիտ :	Յոգնանիտ :
Ուշ .	Նա .	Նորա , կամ նորին .
սէս .	նորա , կի՛մ նորուն . նոցա , ի նոցուն , ի նոցունց .	
արս .	նամա , առ նա , ցնա , ի լ նա . նց , առ նս , ի լ նոսին .	
հայց .	զնա .	զնոսա , կամ զնոսին .
բաց .	ի նմանէ .	ի նոցանէ , ի նոցունց .
պսպ .	զնմանէ .	զնոցանէ , ի զնոցունց .
գոր .	նովալ .	նորօք , կի՛մ նոր իմբք .
պար .	զնովալ .	զնորօք , կի՛մ զնոր իմբք .
նէր .	ի նմա , ի ի նմին , ի ի նա , ի նոսա , կամ ի նոսին :	

Ուշ .	Նոյն .	Նոյնք .
սէս .	նորին .	նոցին .
արս .	նմին , առ նոյն .	նոցին , առ նոյնս .
հայց .	զնոյն .	զնոյնս .
բաց .	(ս՛ի սահի .)	(ս՛ի սահի .)

պատ .	(նչ սահի .)	(նչ սահի .)
Գոր .	նովինը , կամ նովին .	նովինը .
պար .	զնովինը , կամ զնովին .	զնովինը .
նէր .	ի նոյն :	ի նոյն :
Ուշ .	Մ. յն .	Մ. յնոքիկ , կամ պնք .
սէս .	այնր , կամ այնորիկ .	այնոցիկ , կամ այնց .
արս .	այնմից , այնմիկ , առ այն .	այնոցիկ , կամ առ այնասիկ , ի այնասիկ .
հայց .	զայն .	զայնասիկ , կամ զայնս .
Բաց .	յայնմանէ , յայնցանէ ,	ի յայնց , կի՞ յայնոցիկ .
պատ .	զայնմանէ , զայնցանէ ,	ի զայնց , կի՞ զայնոցիկ .
Գոր .	այնու , կի՞ այնուիկ .	այնոքիկ , կի՞ այնոքիմք .
պար .	զայնու , կի՞ զայնուիկ .	զայնոքիկ , կի՞ զայնոքիմք .
նէր .	յայնմից , յայնմիկ , յայն :	յայնասիկ , կամ յայնս :

Ս Տ Ա Յ Ա Կ Ա Ն :

	Երեսն :	Յսգնալի :
Ուշ .	Վ. ք .	Վ. ք .
սէս .	քոյց , կամ քոյ .	քոյոց , կամ քոց .
արս .	քուամից , քոյց , կի՞ քուամ .	քոյոց , կի՞ քոց , կի՞ քոյս .
հայց .	զքոյ .	զքոյս .
Բաց .	ի քուամից , կամ ի քոյոյ .	ի քոյոց , կամ ի քոց .
պատ .	զքուամից , կամ զքոյոյ .	զքոյոց , կամ զքոց .
Գոր .	քոյով , կամ քով .	քոյովք , կամ քովք .
պար .	զքոյով , կամ զքով .	զքոյովք , կի՞ զքովք .
նէր .	ի քուամ , կամ ի քոյ :	ի քոյս :
Ուշ .	Իմ .	Իմք .
սէս .	իմոյ .	իմոց .
արս .	իմում , կամ իմոյ , առ իմ .	իմոց , առ իմս .
հայց .	զիմ .	զիմս .
Բաց .	յիմմից , կամ յիմոյ .	յիմոց .
պատ .	զիմմից , կամ զիմոյ .	զիմոց .
Գոր .	իմով .	իմովք .
պար .	զիմով .	զիմովք .
նէր .	յիմում , կամ յիմ .	յիմս .
հնչ .	նիլ իմ :	(նչէ ՚ի իր :

ԱԾԱՆՅԵԱԼ ՍՏԱՅԱԿԱՆՔ՝

	Լրջաիէ :	Ֆ՝Ֆ՝նաիէ :
Ուղ .	Ղորայ , կամ նորայն .	Ղորայք .
Սէ .	նորայոյ .	նորայոց , կմ նորայց .
Պր .	նորայոյ , կմ նորայուամ ,	նորայոց , ՚ի նորայս .
	առ նորայն .	
Հայց .	զնորայն .	զնորայս .
Բայց .	՚ի նորայոյ , ՚ի նորայնէ .	՚ի նորայոց , ՚ի նորայից .
Կապ .	զնորայոյ , ՚ի զնորայնէ .	զնորայոց , ՚ի զնորայից .
Գր .	նորայուլ .	նորայուլք , ՚ի նորայօք .
Կար .	զնորայուլ .	զնորայուլք , ՚ի զնորայօք .
Նէր .	՚ի նորայուամ , ՚ի նորայն ,	՚ի նորայս :

	Լրջաիէ :	Ֆ՝Ֆ՝նաիէ :
Ուղ .	Ղորային .	Ղորայինք .
Սէ .	նորայնոյ .	նորայնոց .
Պր .	նորայնոյ , կմ նորայնուամ ,	նորայնոց ,
	առ նորային .	առ նորայինս .
Հայց .	զնորային .	զնորայինս .
Բայց .	՚ի նորայնոյ .	՚ի նորայնոց .
Կապ .	զնորայնոյ .	զնորայնոց .
Գր .	նորայնուլ .	նորայնուլք , ՚ի նօք .
Կար .	զնորայնուլ .	զնորայնուլք , ՚ի նօք .
Նէր .	՚ի նորային , կմ նորայնուամ ,	՚ի նորայինս :

Յ Ա Ր Ա Բ Ե Ր Ա Կ Ա Ն :

	Լրջաիէ :	Ֆ՝Ֆ՝նաիէ :
Ուղ .	Որ , կամ ո .	Որք , կամ ոյք .
Սէ .	որոյ , կամ ոյր .	որոց .
Պր .	որուամ , կամ ուամ , առ որ .	որոց , առ որս .
Հայց .	զոր .	զորս .
Բայց .	յորմէ .	յորոց .
Կապ .	զորմէ .	զորոց .
Գր .	որուլ .	որուլք .
Կար .	զորուլ .	զորուլք .
Նէր .	յորուամ , կամ յոր :	յորս :

Գ Լ ՈՒ Խ Ե Ե :

Խանարհմունք Եական բայից :

Սահմանական Եղանակի 'Լ, Երկայ :

Եղանակ . Եղանակում , Եղանակս , Եղանակի .
 Երկայանակ . Եղանակումք , Եղանակք , Եղանակին :

Լ'նկատար :

Եղ . Եղանակի , Եղանակիր , Եղանակը՝ կիմ Եղանակւր .
 Երկ . Եղանակաք , Եղանակէք , Եղանակին :

Կատարեալ :

Եղ . Եղէ , Եղեր , Եղև .
 Երկ . Եղաք՝ կիմ Եղեաք , Եղէք , Եղէն :

Երարկատար :

Եղ . Եղեալ եմ , Եղեալ ես , Եղեալ է .
 Երկ . Եղեալ եմք , Եղեալ էք , Եղեալ են :

Գերակատար :

Եղ . Եղեալ էի , Եղեալ էիր , Եղեալ էր .
 Երկ . Եղեալ էաք , Եղեալ էէք , Եղեալ էին :

Լ'պատանի :

Եղ . Եղեց , Եղեցիս , Եղեցի .
 Երկ . Եղեցուք , Եղեցէք , Եղեցին :

Հրամայական Եղանակի 'Լ, Երկայ :

Եղ . Լ'էր , մի՛ լինիր .
 Երկ . Եղէրուք , մի՛ լինէք :

Լ'պատանի :

Եղ . Եղեցի՛ր՝ կամ Եղեցիս , Եղեցի .
 Երկ . Եղեցի՛ւք , Եղեցէք , Եղեցին :

Սորադասական Եղանակի Լ'պատանի :

Եղ . Եղեցիմ , Եղեցիս , Եղեցի .
 Երկ . Եղեցիմք , Եղեցէք , Եղեցին :

Լ'նյեալ :

Եղ . Եղեալ իցեմ , Եղեալ իցես , Եղեալ իցէ .
 Երկ . Եղեալ իցեմք , Եղեալ իցէք , Եղեալ իցեն :

Լ'ներևոյն Եղանակ . Եղանակ , Եղանակոյ , Եղանակով , ևն :

Լ'նդասնելանի . Երկայ , և Լ'նյեալ . Եղեալ :

Լ'պատանի . Եղանակոյ , Եղանակի :

Սահմանադրանքի էությունը :

- էղ. | ենիմ, լինիս, լինի .
 Ծ՝4. | ենիմք, լինիք, լինին :
- էղ. | նեի, լնեիր, լնեք՝ և լնելու .
 Ծ՝4. | նեաք, լնեիր, լնեին :
- էղ. | լղէ, եղեր, եղև .
 Ծ՝4. | լղաք, եղեք, եղեն :
- էղ. | եալեմ, լեալես, լեալէ .
 Ծ՝4. | եալեմք, լեալեք, լեալեն :
- էղ. | եալէի, լեալէիր, լեալէր .
 Ծ՝4. | եալեաք, լեալեք, լեալէին :
- էղ. | իցիմ, լցիս, լցի .
 Ծ՝4. | իցումք, լցիք՝ կամ լնիջիք, լցին :
- էղ. | էր, մի՛ լնիր .
 Ծ՝4. | էրումք, մի՛ լնիք :
- էղ. | իջիք՝ կի՛ լնիջիր՝ և կի՛ լցիս, լցի՛ .
 Ծ՝4. | իցումք, լցիք՝ կի՛ լնիջիք, լցին՛ .
- Ստորագրանքի էությունը Վստահությունը :
- էղ. | ենիցիմ, լնիցիս, լնիցի .
 Ծ՝4. | ենիցիմք, լնիցիք՝ և լնիցելու, լնիցելին :
- էղ. | եալ իցեմ, լեալ իցես, լեալ իցէ .
 Ծ՝4. | եալ իցեմք, լեալ իցեք, լեալ իցեն :
- Վստահությունը էությունը . | ենիլ՝ և լնել, լնեցի, լնելով, ևն .
 Վստահությունը . | ենիցիս, և լնիցելու . | եալ :
 Վստահությունը . | նեուց, լնելի :

Սահմանական էզանակի՝ Ներկայ։
 Եւ. Եւ, է. Յոժ. Եւք, էք, էն։
 Լնկատար։
 էւ. Լն, էիւ, էր. յոժ. Լաք, էլք, էին։
 Հրանայական էզանակի՝ Ներկայ։
 էւ. Եւ, (պ՛, սղճ էր.) յոժ. Եւրսէք, (պ՛, սղճ էրուք.)
 Սորաբառական էզանակի՝ Լպատնի։
 էւ. Լքեմ, Լքես, Լքէ. յոժ. Լքեմք, Լքէք, Լքեն։
 Լներեայն էզանակ. Լլ, էլլ, յլլ, զլլ, էլլլ։
 Բնորոնէլն-բնի-ն. Ներկայ, Լնկեալ. Եալ։
 Լպատնի. Ելլց։
 Իսկ պակասեալ ժամանակք սր լրանան յԵզանիմէն,
 և ՚ի Լնիմէն։

Սահմանական էզանակի՝ Ներկայ։
 Եւ. Գում, գոս, գոյ. Յոժ. Գումք, գոք, գոն։
 Լնկատար։
 էւ. Գոյր. յոժ. Գոյին։
 Սորաբառական էզանակի՝ Լպատնի։
 էւ. Գուցէ. յոժ. Գուցեն։
 Լներեայն էզանակ. Գոլ, գոլլ, գոլլլ, ևն։
 Բնորոնէլն-բնի-ն. Ներկայ. Գոյոլ։
 Գայլ պակասուին լնու յԵզանիմէն, ՚ի Լնիմէն
 և յԵմէն։

Իսկ մասնիկս այս՝ Չիք, չունի ինչ խոնարհումն,
 այլ ինքնին արձակ վարի, և նշանակէ՝ Ոչ գոյ. ունի՝
 Չիք որ բարեկամ մեռելոյ. ք՛ սչ գոյ։

Պ Ի Ն Ո Ւ Խ Ե Թ Ե Գ Զ Է

Խոնարհմունք Ներգործական բայից , ըստ առաջին լծորդուն ։
Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ա Ռ Ա Զ Ի Ն ։

Սահմանական էղանակի Ներբնայ ։

Եւ . Պարծեմ , գործեւ , գործէ .

Յոգ . Պարծեմք , գործէք , գործեն ։

Լնկաար ։

Եւ . Պարծելի , գործելի , գործէր .

Յոգ . Պարծէաք , գործէիք , գործէին ։

Լաարբեալ ։

Եւ . Պարծեցի , գործեցեր , գործեաց .

Յոգ . Պարծեցաք , գործեցիք , գործեցին ։

Յարակաար ։

Եւ . Պարծեալեմ , գործեալեւ , գործեալէ .

Յոգ . Պարծեալեմք , գործեալէք , գործեալեն ։

Պերակաար ։

Եւ . Պարծեալելի , գործեալելի , գործեալէր .

Յոգ . Պարծեալէաք , գործեալէիք , գործեալէին ։

Լպաանի ։

Եւ . Պարծեցից , գործեսցես , գործեսցէ .

Յոգ . Պարծեսցուք , գործեսցիք , գործեսցեն ։

Հրմայան էղանակի Ներբնայ ։

Եւ . Պարծեա՛ , մի՛ գործեր .

Յոգ . Պարծեցէ՛ք , մի՛ գործէք ։

Լպաանի ։

Եւ . Պարծեսցի՛ր , կի՛ գործեսցես , գործեսցէ՛ .

Յոգ . Պարծեսցու՛ք , գործեսցիք , գործեսցեն ։

Սորադասական էղանակի Լպաանի ։

Եւ . Պարծիցեմ , գործիցես , գործիցէ .

Յոգ . Պարծիցեմք , գործիցէք , գործիցեն ։

Լնկեալ ։

Եւ . Պարծեալ իցեմ , գործել իցես , գործել իցէ .

Յոգ . Պարծել իցեմք , գործել իցէք , գործել իցեն ։

Լնկերևոյն էղանակ . Պարծել , գործելց , գործելով , լն ։

Լնդաանի լնի . Ներբնայ . Պարծող . Լնկեալ . Պարծեալ ։

Լպաանի . Պարծելոց ։

ՕՐԻՆԱԿ ԿՐԱԻՈՐԱԿԱՆՆԻՆՆԻ

Սահմանական էղանակի Վերջայ :

Եւ . Ղարծիւմ , գործիւ , գործի .

Յոգ . Ղարծիւք , գործիք , գործին :

Ղարծիւս :

Եւ . Ղարծեի , գործեիր , գործէր՝ ի գործիւր .

Յոգ . Ղարծեար , գործեիր , գործին :

Ղարծեաց :

Եւ . Ղարծեցայ , գործեցար , գործեցաւ .

Յոգ . Ղարծեցաք , գործեցաք , գործեցան :

Ղարծեացի :

Եւ . Ղարծեալեմ՝ իմ գործեցեալեմ , ես , է .

Յոգ . Ղարծեալեմք՝ իմ գործեցեալեմք , էք , են :

Ղարծեալի :

Եւ . Ղարծեալի , իմ գործեցեալի , էիր , էր .

Յոգ . Ղարծեալեարք՝ իմ գործեցեալեարք , էիր , էին :

Ղարծեցայց :

Եւ . Ղարծեցայց , գործեցիս , գործեցի .

Յոգ . Ղարծեցարք , գործեցիր՝ ի գործիցք , գործեցին

Տրամայական էղանակի Վերջայ :

Եւ . Ղարծեաց , մի՛ գործիր .

Յոգ . Ղարծեցարուք , մի՛ գործիր :

Ղարծեցի :

Եւ . Ղարծեալի՛ր՝ իմ գործեցիս , գործեցի .

Յոգ . Ղարծեացուք , գործեցիր՝ ի գործիցք , գործեցին

Սորատասական էղանակի Ղարծեցի :

Եւ . Ղարծիցիւմ , գործիցիս , գործիցի .

Յոգ . Ղարծիցիւք , գործիցիք , գործիցին :

Ղարծեալ :

Եւ . Ղարծեալիցեմ՝ ի գործեցեալիցեմ , իցես , իցէ .

Յոգ . Ղարծեալիցեմք՝ ի գործեցեալիցեմք , իցէք , իցեն :

Ղարծեալիցեմք՝ ի գործեցեալիցեմք , իցէք , իցեն :

Ղարծեալիցեմք՝ ի գործեցեալիցեմք , իցէք , իցեն :

Ղարծեալի . Ղարծեալի , իմ գործեցի :

Ղարծեալիցեմ , էցի , ես . Ղարծեալիցեմք , էցէք , ես :

Ղարծեալիցեմք , էցի , ես . Ղարծեալիցեմք , էցէք , ես :

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ:

Հատանեմ,	Հատի,	Հատ:
Ըսեմ,	ասացի,	ասա:

Խոնարհմունք անցողական բայից:

ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ:

Չօրացուցանեմ,	չօրացուցի,	չօրացո:
Սատուցանեմ,	մատուցի,	մատո:

Խոնարհմունք ներգործական չեղբական բայից:

ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ:

Դիմեմ,	դիմեցի,	դիմեա:
Սասնեմ,	մաի,	մուտ:
Կարեմ,	կարացի,	կարացի՛ր:

Խոնարհմունք զարտուղի ներգործական բայից:

Ղռնեմ,	արարի,	արա:
դնեմ,	եդի,	դի՛ր:
տամ,	էտու,	տո՛ւր:

Խոնարհմունք զարտուղի չեղբական բայից:

Սեղանչեմ,	մեղայ,	մեղի՛ր:
յառնեմ,	յարեայ,	արի՛:
գամ,	եկի,	էկի՛:

Խոնարհմունք պակասաւոր ներգործական բայից:

Ուտեմ,	կերայ,	կէ՛ր:
լմեցեմ,	արբի,	արբէ՛:
լեմ,	լուայ,	լո՛ւր:

Խոնարհմունք պակասաւոր հասարակ բայից:

Ղանաչեմ,	ծանեայ,	ծանի՛ր:
----------	---------	---------

Գ Լ Ո Ի Խ • Լ Է :

Խոնարհմանք ներգործական բայից ըստ երկրորդ լծորդուցն :
 Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն :

Սահմանական էղանալի 'Ներչայ :

Եւ .	Լ ղամ ,	աղաս ,	աղայ .
Յ՜՛՛	Լ ղամք ,	աղայք ,	աղան :
		Լ նիսփար :	
Էւ .	Լ ղայի ,	աղայիր ,	աղայր .
Յ՜՛՛	Լ ղայսք ,	աղայիք ,	աղային .
		Կսփարէալ :	
Էւ .	Լ ղացի ,	աղացեր ,	աղաց .
Յ՜՛՛	Լ ղացսք ,	աղացիք ,	աղացին :
		Յարնիսփար :	
Էւ .	Լ ղացեալեմ ,	աղացեալես ,	աղացեալէ .
Յ՜՛՛	Լ ղացեալեմք ,	աղացեալէք ,	աղացեալէն :
		Ղերնիսփար :	
Էւ .	Լ ղացեալէի ,	աղացեալէիր ,	աղացեալէր .
Յ՜՛՛	Լ ղացեալէսք ,	աղացեալէիք ,	աղացեալէին :
		Լ պսոնի :	
Էւ .	Լ ղացից ,	աղասցես ,	աղացցէ .
Յ՜՛՛	Լ ղասցուք ,	աղասցիք ,	աղացցեն :
		Նրանցական էղանալի 'Ներչայ :	
Էւ .	Լ ղա՛ ,	մի՛ աղար .	Յ՜՛՛ Լ ղացէք ,
			մի՛ աղայք :
		Լ պսոնի :	
Էւ .	Լ ղասցի՛ր՝	կամ աղասցես ,	աղացցէ .
Յ՜՛՛	Լ ղասցո՛ւք ,	աղասցիք ,	աղացցեն :
		Սորբատասական էղանալի Լ պսոնի :	
Էւ .	Լ ղայցեմ ,	աղայցես ,	աղայցէ .
Յ՜՛՛	Լ ղայցեմք ,	աղայցէք ,	աղայցեն :
		Լ նցեալ :	
Էւ .	Լ ղացեալ	իցեմ ,	իցես ,
Յ՜՛՛	Լ ղացեալ	իցեմք ,	իցէք ,
			իցեն :
		Լ ներհոյն էղանալի . Լ ղալ ,	աղալոյ ,
		աղալով ,	յաղալ ,
		լնալ :	
		Լ նրանեւալի . 'Ներչայ .	Լ ղացող .
		Լ նցեալ .	Լ ղացեալ :
		Լ պսոնի .	Լ ղալոց :

Սահմանախնէ ի յանաչի՛ Ներկայ:

Եւ. Աղացեալ լինիմ, լինիս, լինի.

Յո՛ւ. Աղացեալ լինիմք, լինիք, լինին:

Կարարեալ:

Էւ. Աղացայ, աղացար, աղացաւ.

Յո՛ւ. Աղացաք, աղացայք, աղացան:

Ապառնի:

Էւ. Աղացայց, աղացիս, աղացի.

Յո՛ւ. Աղացուք, աղասցիք, աղացին:

Հրամայախնէ ի յանաչի՛ Ներկայ:

Էւ. Աղացիր. Յո՛ւ. Աղացարուք:

Ապառնի:

Էւ. Աղասցիր՝ կամ աղացիս, աղացի.

Յո՛ւ. Աղասցուք, աղասցիք, աղացին:

Սորադաստանն է յանաչի՛ Ապառնի:

Էւ. Աղացեալ լինիցիմ, լինիցիս, լինիցի.

Յո՛ւ. Աղացեալ լինիցիմք, լինիցիք, լինիցին:

Ինէրեոյն է յանաչի՛. Աղացեալ լինիլ, կի՛ աղալ, աղալոյ:

Ինտանէլա՛ն. Ներկայ եւ Անցեալ. Աղացեալ:

Ապառնի. Աղալի, կամ աղալոյ:

Իսկ այլ մնացել ժամանակքն լինին ընէրգործին:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ:

Խոստանամ, խոստացայ, խոստացիր:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐՐՈՐԴ:

Իանամ, բացի, բաց:

ՕՐԻՆԱԿ ՉՈՐՐՈՐԴ:

Իառնամ, բարձի, բարձ:

Խոնարհմունք ներգործակերպ չեղորական բայից:

ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ:

Պանամ, գնացի, գնա՛:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ:

Պոհանամ, գոհացայ, գոհացիր:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐՐՈՐԴ:

Պառնամ, գարձայ, գարձ:

Գ Լ Ո Ւ Խ • Բ ։

Խոնարհմունք ներդարձական բայից ըստ երրորդ լծորդուծն ։

Օ Ր Ի Ն Ա Վ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն ։

Սահմանական եղանակի Ներքայ ։

Թողում ,	Թողում ,	Թողում .
Թողումք ,	Թողումք ,	Թողունք .
	Լնչաբար ։	
Թողուի ,	Թողուիր ,	Թողցր .
Թողումար ,	Թողուիրք ,	Թողունին ։
	Կաբարեալ ։	
Թողի ,	Թողեր ,	Եթող՝ կի՞ Թող .
Թողարք ,	Թողիրք ,	Թողին ։
	Յարակաբար ։	
Թողեալ եմ , ես , ե .	Թողեալք , էք , են .	
	Գերակաբար ։	
Թողեալ էի , էիր , էր .	Թողեալք էիրք , էինք ։	
	Լպառնի ։	
Թողցի ,	Թողցես ,	Թողցի .
Թողցուք ,	Թողցիրք ,	Թողցենք ։
	Նրանական եղանակի Ներքայ ։	
Թող , մի՛ Թողուր .	Թողէք , մի՛ Թողուք .	
	Լպառնի ։	
Թողչի՛ր՝ կամ Թողցես ,	Թողցի՛ք .	
Թողցի՛րք ,	Թողչի՛ք ,	Թողցենք ։
	Սորադասական եղանակի Լպառնի ։	
Թողուցում ,	Թողուցում ,	Թողուցում .
Թողուցումք ,	Թողուցումք ,	Թողուցունք ։
	Լնչեալ ։	
Թողեալ իցեմ՝ իցես , իցե .	Թողեալք իցեք , իցենք .	
Լնչեբարայն եղանակ .	Թողուլ , Թողցիլ , Թողուլի , Թողուլիք .	
Լնչառնեղանակի Ներքայ .	Թողող ։ Լնչեալ .	Թողեալ ։
	Լպառնի .	Թողցի ։

Սահմանախան էղանալի՝ Ն, էրչայ ։

Թողանիմ, իս, ի. Թողանիմք, իք, ին ։

Լլաարեալ ։

Թողայ, ար, աւ. Թողաք, այք, ան ։

Լլաանի ։

Թողայց, Թողցիս, Թողցի. ։

Թողցուք, Թողջէք, Թողցին ։

Հրահայան էղանալի՝ Ն, էրչայ ։

Թողի՛ր. Թողարուք ։

Լլաանի ։

Թողի՛ր՝ կամ Թողցիս, Թողցի. ։

Թողցուք, Թողջէք, Թողցին ։

Լնէրեայլ էղա՞ւ. Թողնիլ, Թողնելոյ, կի՞ Թողւլ, Թողլոյ ։

Լնդոնէլա՞ի. Ն, էրչայ, Լնցէլ. Թողէլ, կի՞ Թողցէլ ։

Լլաանի. Թողլի, կամ Թողոց ։

Իսկ մնացեալ ժամանակքն լինին ք ներգործականին ։

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ. —

Լնում, Լցի, Լնց ։

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐՐՈՐԴ. —

Ընկենում, Ընկեցի, Ընկեա ։

ՕՐԻՆԱԿ ՉՈՐՐՈՐԴ. —

Ընթեռնում, Ընթերցայ, Ընթերցիր ։

Խոնարհմանք ներգործակերպ չեղբական բայից ։

ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ. —

Չարթում, Չարթեայ, Չարթիր ։

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ. —

Չբօսնում, Չբօսայ, Չբօսիր ։

Գ Լ Ը Ի Խ Թ

Խանարհմանք ձայնակրական բայից :

Օ Ր Ի Ն Ա Վ Ա Ռ Ա Զ Ի Ն :

Սահմանաձայն էղանալի Գլերէնաց :

Տաշտիմ :	Տաշտիս :	Տաշտի :
Տաշտիմք :	Տաշտիք :	Տաշտին :
Լնկապար :		
Տաշտէի :	Տաշտէիր :	Տաշտէր՝ կի՛մ տիւր :
Տաշտէաք :	Տաշտէիք :	Տաշտէին :
Կապարէալ :		
Տաշտեցայ :	Տաշտեցար :	Տաշտեցաւ :
Տաշտեցաք :	Տաշտեցայք :	Տաշտեցան :
Յարակապար եւ Վերակապար :		
Տաշտեալ էմ, ես, է, լի՛ն :	Տաշտեալ էի, էիր, էր, լի՛ն :	

Լպտանի :		
Տաշտեցայց :	Տաշտեցիս :	Տաշտեցի :
Տաշտեցուք :	Տաշտեցիք :	Տաշտեցին :
Տրուայաձայն էղանալի Գլերէնաց :		
Տաշտեաց՝	կի՛մ Տաշտեա՛ :	մի՛ Տաշտիր :
Տաշտեցարուք՝	կի՛մ Տաշտեցե՛ք :	մի՛ Տաշտիք :
Լպտանի :		
Տաշտեցիւր՝	կի՛մ Տաշտեցիս :	Տաշտեցի :
Տաշտեցուք :	Տաշտեցիք :	Տաշտեցին :

Սարաբասանաձայն էղանալի Լպտանի :		
Տաշտիցիմ :	Տաշտիցիս :	Տաշտիցի :
Տաշտիցիմք :	Տաշտիցիք :	Տաշտիցին :
Լնցեալ :		
Տաշտէլիցեմ, իցես, իցէ :	Տաշտէլիցեմք, իցեք, իցեն :	
Լնէրեայի էղանալի :		
Տաշտիլ, Տաշտելոյ, Տաշտելով, լի՛ն :		
Բնդունելուի՝ Գլերէնաց :		
Տաշտող :	Լնցեալ :	Տաշտեալ, կի՛մ Տաշտեցեալ :
Տաշտելոց, կի՛մ Տաշտելի :		

Օ Ր Ի Ն Ա Վ Ե Ր Վ Ր Ո Ր Դ :

Սնանիմ :	սնայ :	սնիր :
Փախչիմ :	փախեայ :	փախիր :

Օ Ր Ի Ն Ա Վ Ե Ր Ր Ո Ր Դ :

Խոնարհմունք հասարակ բայեց :

ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ :

Շահխմ ,

շահեցայ ,

շահեաց :

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ :

Ուսանիմ ,

ուսայ ,

ուսիր :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ժ :

Խոնարհմունք գիմազուրի բայեց :

Սահ : Վերջայ :

Մնիաբար :

Սաբարեալ :

Յարաչաբար :

Ղերաչաբար :

Մյառնի :

Շրա : Մյառնի :

Սար : Մյառնի :

Մնեալ :

Յաջողէ .

յաջողէր .

յաջողեաց .

յաջողեալէ .

յաջողեալէր .

յաջողեսցէ .

յաջողեսցէ՛ , կի՞ յաջողեսցի .

յաջողցէ , կի՞ յաջողցի .

յաջողեալիցէ :

Սահ : Վերջայ :

Մնիաբար :

Սաբարեալ :

Յարաչաբար :

Ղերաչաբար :

Մյառնի :

Շրա : Մյառնի :

Սար : Մյառնի :

Մնեալ :

Սուսանայ .

լուսանայր .

լուսացալ .

լուսացեալէ .

լուսացեալէր .

լուսացի .

լուսացի .

լուսանայցէ .

լուսացեալիցէ :

Սահմ.՝ Աւերկայ :	Թուռի .
Մնչաբար :	Թուէր .
Արարբեալ :	Թուէցաւ .
Յարակաբար :	Թուէալ է .
Վերակաբար :	Թուէալ էր .
Մշտանի :	Թուէսցի .
Հրա՛ . Մշտանի :	Թուէսցի՛ .
Սորբ . Մշտանի :	Թուիցի .
Մնցեալ :	Թուէալ իցէ :

Սահմ.՝ Աւերկայ :	Հարկ է .
Մնչաբար :	Հարկ էր .
Արարբեալ :	Հարկ էղև .
Մշտանի :	Հարկ լիցի , կամ էղիցի .
Սորբ . Մշտանի :	Հարկ իցէ , կամ լինիցի :

Սահմ.՝ Աւերկայ :	Պէ՛տք են .
Մնչաբար :	պէ՛տք էին .
Մշտանի :	պէ՛տք էղիցին .
Սորբ . Մշտանի :	պէ՛տք իցեն :

Բնդ. սորօք խոնարհին և այլ գիմազուրկք :

Գ Լ Ս Ի Խ • Ժ Լ :

Մախադրութիւն :

Մախադրութիւնք կրկին են . ք՛ Տրովակերտք և
 Տրովառուք :
 Տրովակերտք կազմեն զՏրով , և են սորին . Ի , յ ,
 Ի , յ , առ , առ Ի , յ , ընդ , զ :
 Որպէս՝ Ի տան , յերկիւր , Ի յերկինս , առ քեզ , առ
 Ի մէնջ , յձեզ , ընդ նա , զերկօղ :

Հողովառուք առնուեն զհողով . ոմանք զսեռական, և
 են սորին . վն, սակս, ՚ի սակս, շաղափս, ևն : Ուն՝ վն
 սիրոյն, սակս մեր, ՚ի սակս ձեր, շաղափս մեղաց, ևն :
 Ոմանք առնուեն զվերջահողով տրական, և են սորին .
 ըստ, ընդ, Ռեք, ձօտ, ևն : Որպէս՝ ըստ գործոյն, ընդ
 մարտաւորին, Ռեք այսոցիկ, ձօտ աստուծոյ, ևն :
 Ոմանք առնուեն զնախդրիւ տրական, և են սորին .
 Ռեք, ձօտ, հոսոյ, Ռնչ, ևն : Ուն՝ Ռեք յաղբիւրն, ձօտ ՚ի
 ձմեռն, հոսոյ ՚ի ճանապարհ, Ռնչ ՚ի կատարած, ևն :
 Ոմանք առնուեն զհայցական, և են սորին . էբբ, ուն,
 ՚ի վեր քան, ևն : Ուն՝ էբբ զլոյս, ուն զգեղ, ՚ի վեր քան
 զմտածութիւն, ևն :

Ոմանք առնուեն զբացառական, և են սորին . Բայ,
 հեռի, Գաղա, ևն : Ուն՝ Բայ յինէն, հեռի ՚ի բանակէն,
 Գաղա ՚ի մօրէն, ևն :

Ոմանք առնուեն զգործիական, և են սորին . հանդերձ,
 ընդ, սո, ևն : Ուն՝ հանդերձ հօտապետօք, ընդ կար
 ծեօք, սո մոլիսեաիւ, ևն : Եւ ոմանք առնուեն զպա
 րառական, և են սորին . շարժ, շարժանալի, ևն : Ուն՝
 շարժ գբև, շարժանալի զնորօք, ևն :

Վիտեւարժան է աստ . զի իւրաքանչիւր նախադրու
 թիք ոչ յիմ մտեղիս զմի և զնոյն հողով առնուեն . այլ
 լն պահանջման բանին երբեմն զայս՝ և երբեմն զայն :
 Եւ ևս նախադրուիք ինչ, որք զերկու հողով առ
 նուեն : Ուն՝ ՚ի գաւթայ Ռնչև ՚ի քն :

Գ Լ Ո Ի Խ . Ժ Ի :

Մակբայք :

Մակբայք բազմապատիկք են . բայց գլխաւորքն
 ՚ի նոսա են վեշտասանք :

ա . Որականն . կարօտաբար, հոգևորանոյ, մարտիօրէն, ևն :
 բ . Վանական . Մ յաշտի, աշտան, սրտան, ևն :

- ք. Ճամանակական . Մճժ, 'ի ճօսոյ , աշօսք , վաղիւ , *և* :
 ք. Տեղական . Մս , անտանօր , անտր , 'ի վայր , 'ի վէր , *և* :
 ւ. Հարցական . Հի՛ն , զի՞նչ , առ ի՞նչ , առ ի՛նչ , կի՞նչ , վն , *և* :
 ղ. Համայնին . Համայն , համօրէն , մանգամայն , բնաւ , *և* :
 է. Օտակն . Որիչ , սօրսն , 'ի բաց , եւ ինչ , առանցնալի , *և* :
 լ. Ստորասական . Մճս , անէն , ապահէն , արդարեւ , *և* :
 թ. Բացասական . Չ' , սչ , չեւեւ , չաւ , *և* :
 ժ. Արդէական . Ս'ի , միւս , միւրքէօք , սչ բնաւ , *և* :
 ժւ . Դմանական . Մճսպէս , սոյնգոհանալ , սոյ , սո , *և* :
 ժբ . Յոսցական . Մհա , ահաանելի , աառելի , *և* :
 ժդ . Երկբայական . Վսոցէ , գոցէ արդէօք , դերեւս , *և* :
 ժդ . Ընձնական . Ինչէն , չէնչէն , եւրովին , *և* :
 ժե . Փոխարինին . Փոխանալ , զսխարէն , զսխարբար , *և* :
 ժլ . Գերերդմնական . ()'ն , եւ օն :

Գ Լ Ո Ւ Խ . Ժ Գ :

Շ աղկապք :

- Շ աղկապք եւ համարին վերջասանք :
 ւ . Բաղհիւսական . Եւ , այլեւ , նաեւ , մանգամայն եւ , *և* :
 բ . Տրոհական . Եւմ , եւ համ , համ թէ , եւ թէ , թէ , *և* :
 դ . Բացառոցական . Բաց , այլ , սահայն , իսլ , *և* :
 դ . Ընկասարին . (Ժ)էեւ , նաթէ եւ , թէպէր , թէպէր եւ , *և* :
 ե . Եւխընարական . Վսն , չան թէ , չան եւթէ , *և* :
 ղ . Ըռաւելին . Մաւաւելեւս , եւս առաւել , մանաւանդ , *և* :
 է . Համեմատական . Ս'ինչ զի , մինչ զի եւս , մինչեւ , *և* :
 լ . Սարմնական . Վմնէ , գոնեւ , գէթ , *և* :
 թ . (Ժ)էական . Եթէ , թէ , զի թէ , ապա թէ սչ , *և* :
 ժ . Սեկնական . Մսինչն , այս է , սոյ թէ , իբր այն թէ , *և* :

- ժւ . Յարացուցական . Ր սո աչնի , սոյ , օրինաչ ինն , լւա :
- ժբ . Պատճառին . Օ ի , բանղի իտեանաչ զի , աչնու զի , լւա :
- ժգ . Հեռեողական . Ս նի , վն , աչսու աղագաս , լւա :
- ժդ . Սահաբերական . Ս րէին , նո ուրէին , ապաւինն , լւա :
- ժե . Սկզբնաւորական . Մ րտ , աչլարտ , նո աւանիչ , լւա :
- ժզ . Թարմատար . Թ ի , է լէ , ե լէ , զի , ե զի , լւա :

Պ Ի Ն Ո Ւ Խ . Ժ Դ :

Մ Ի Ջ արկու թիւնք :

Մ Ի Ջ արկու թիւնք յաճախ գործածեալք են ինն տեսակ :

- ւ . Ր ղ ճական . Յանկարծ , էղէ լէ , ս ղ :
- բ . Օ արմացական . Ս ղ , ս ղ , ս ղ լէ , բաբէ :
- գ . Օ արհուրական . Ս ղ , ս , ս ս , ս ղ , ս ղ :
- դ . Մ աղական . Մ ա ղ , վն , ս ղ , ս ղ :
- ե . Յ աւակցական . Ս ղ , ս ղ , վն , վն :
- զ . Յ որդորական . Մ ղ , հակա , բէբ , ճն :
- է . Խ նդական . Ս ղ , վն , վն , ս ղ , ս ղ :
- ը . Հ եգնական . Ս ղ , ս ղ , հակա :
- թ . Մ րհամարական . Ս ղ , ս ղ , վն , վն , վն :

Ա Ի Ա Ր Տ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Մ Ա Ս Ի Ն :

Մ Ա Ս Ն Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Ի

Գ 1, Ո 1, 10 . Ը :

Վերականուրթիւնն և մասունք նորա :

Վերականուրթիւնն է արուեստ ուղիղ խօսելոյ :

Մասունք քերականութիւնն են չորք . Վիր ,
Սանկ , Քառ , և Քան :Վիրն է գիծ ինչ նշանակող տառի . և տառ է նոյն
գրոց ձայնքն , որ ՚ի մեր լեզու են երեսուն և վեց .
առաջինն * , վերջինն + . քանզի եւն սոսկ տառ չէ ,
այլ կիսատ է շէ- հիւն . իսկ օ , ֆ , յունականք են :
Մէք փոխանակ օ տառին՝ ա գրէսք յառաջագոյն .
և փոխանակ ֆ տառին՝ փ . բայց զիմն ՚ի միասին հա
մարելով՝ լինին տառք երեսուն և ինն :Եօթն ՚ի սոցանէ ձայնաւորք են , և են սորա . ա , է ,
է , ը , ի , ո , օ . իսկ մնացեալքն բաղաձայնք են :Միայն հիւնն երբեմն իբրև ձայնաւոր վարի . ուն՝
Խւր , հիւր , ևն . և երբեմն իբրև բաղաձայն , ուն՝
Տիւ , անիւ , ևն : Բստ այսմ և , տառն երբեմն ձայնա
ւոր վարի . ուն՝ Հայ . և երբեմն բաղաձայն , ուն՝ Տղայ :Սանկն է ձայն ինչ , որ միով հնչմամբ ելանէ ՚ի բե
րանոյ մարդոցն՝ բաղկացուի ձայնաւոր և բաղաձայն
տառից . ուն՝ Լն , պէտ , սուրբ , սուրբք , ևն :
Քառն է ձայն նշանական , որ կարգեալ է նշանակել
ինչ . ուն՝ Մարդ , բարի , սիրեմ , վասն , միշտ , արդ , ևն :
Քանից տեսակք ութն են , քի՝ Լնուն , Վերանուն ,
Քայ , Ընդունելութի , Վախադրութի , Մակբայ ,
Շաղկապ , և Միջարկութի :Քանն է կարգաւ շարուածք բառից , որ յայտնէ
զնեբբին բանն՝ որ ՚ի միասն է :

Մասունք բանի են ութն տեսակք բառից :

Գ. 1, 11 1. 10 . Բ :

ԼՆՈՒՆՆ ։

ԼՆՈՒՆՆ է մասն բանի , որով իրն անուանի . ունի՝
 Տրեշտակ , մարդ , ոչխար , լուսեղէն , բարի , ևն ։

ԼՆՈՒՆՆ երկու կերպ է . Վոյական , և Ըճական ։

Վոյական անուան այն է , որ միայնակ իմացեալ լինի . ունի՝ Տրեշտակ , մարդ , ոչխար , ևն ։

Վոյական անուանք երեք կերպ են . Ծ՝ Յատուկ ,
 Հաւարական , և Բնդհանուր ։

Յատուկն է , որ զմիոյէ միայն ասի . ունի՝ Պետրոս ,
 եղէմ , սինա , ևն ։

Հաւարականն է , որ միով եզական ճայնիւ զբազում
 իրս՝ հաւարմամբ միացեալա իբրև զմի նշանակէ . ունի՝
 Հօտ , Ժողովուրդ , պար , ևն ։

Եւ ընդհանուրն է , որ զբազմաց ասի հասարկաբար .
 ունի՝ Տրեշտակ , մարդ , ոչխար , ծառ , ևն ։

Ըճական անուան այն է , որ միայնակ ոչ լինի իմացեալ , այլ կարօտի գոյական անուան , որպիսի են սոքա . Լուսեղէն , իմաստուն , կորուսեալ , ևն . որք գոյական անուանց մերձ գալով՝ այնպէս նշանակեն . ունի՝ Լուսեղէն հրեշտակ , իմաստուն մարդ , կորուսեալ ոչխար , ևն ։

Ըճական անուանք ևս երեք կերպ են . Ծ՝ Վրական ,
 Բարդատական , և Վերադրական ։

Վրականն պարզապէս նշանակէ . ունի՝ Բարի , չար ,
 պայծառ , ևն ։

Բարդատականն ընդ այլում բազդատեալ՝ առաւել
 լուծիք նշանակէ քան զնա . ունի՝ Բարեգոյն , չարագոյն ,
 պայծառագոյն . կամ այսպէս՝ Աս բարի ,
 ևս չար , ևս պայծառ ։

Եւ գերադրականն շատ առաւելուք նշանակէ քան
 զայլսն . ունի՝ Լինաբարի , ակնաչար , ակնապայծառ .
 և կամ՝ Աս բարեգոյն , գերապայծառ , չարաչար ։

Պատնին անուանք ինչ , որք կոչին Սիջականք . և
բաժանին ՚ի հինգ տեսակս , որք են՝ Ս երբերական ,
Հարցական , Ս ասնական , Հանրական , և թուական .
Ս երբերական են սորին . Սոյնպիսի , դոյնպիսի ,
նոյնպիսի . այսպիսի , այդպիսի , այնպիսի . այսքան ,
այդքան , այնքան :

Հարցական են սորին . Ո՞ր , ո՞վ , զինչ ,
Ս ասնական են սորին . Ս իւս , ոմն , որ , իմն , ինչ ,
երկոքանչիւր , իւրոքանչիւր :

Հանրական են սորին . Բնայն , ամենեքեան , բո-
լոր , բոլորեքեան . ընդ որս կարեն դասիլ և սորին ,
Բազում , բնաւ , համայն :

Թուականք են հնգապատիկ . Ի՞նչ արձակ , Պա-
սական , Օտտական , Ինձներական , և Վրկնական .
Ինչարձակ են սորին . Ս ի , երկու , երեք , չորս , ևն .
Իսասական են սորին . Իւաջին , երկորդ , երրորդ , ևն .
Օտտական են սորին . Ս իակ , երկեակ , երբեակ , ևն .
Ինձներական են սորին . Երկոքեան , երեքեան , ևն .
Եւ կրկնական են սորին . Բառապատիկ , հնգապա-
տիկ , երեքիկն , չորեքիկն , ևն :

Պարագայք անուանց :

Որք ՚ի վն անուանց մտածին , և են հինգ . Ի՞նչ , Չե ,
Տեսակ , թիւ , Հոլով , և Հոլովումն :

—
261:

Չեն երեք կերպ է . Պարզ , Բարդ , և Բաղադրել .
Պարզն միայնակ անուն մի է . ոմն՝ Լոյս , բարի ,
Թագաւոր , ևն :

Բարդն յերկուց միացեալ անուն մի է . ոմն՝ Լուսա-
պայծառ , բարեպաշտօն , Թագաւորանիստ , ևն :

Բնդ բարդս դասին և այլ քանի մի անուանք , որք
 յերկից եղեալ են մի անուն , և կոչին Յարաբարդ . ունի՝
 Սիբանասէր , հնգեասասանամեայ , լէ դիմամարտ , ևն :
 Ոմանք ՚ի բարդ անուանց՝ առանց յօդի անմիջապէս շա
 րակցին լէ միմենս . ունի՝ Այներես , մեծ յին , ինքն իշխան :
 Եւ ոմանք յօդիւ շարակցին . ունի՝ Սեծաբան , բարե
 սիրտ , գօտեպինդ , բանիբուն , առևտուր , այրածի :
 Բարդուծի անուանց լինի քառակի , նախ յերկուց
 ամբողջ բառից . ունի՝ Սեծահանդէս , գեղասպայծառ ,
 կենցաղօգուա , ևն :

Երկրորդ՝ յերկուց փոփոխելոց . ունի՝ Առասառ ,
 երկդիմի , բազմագունի , ևն :

Երրորդ՝ ՚ի միոջէ փոփոխելոց ՚ի սկիզբն , և ՚ի միոջէ
 ամբողջէ ՚ի վերջն . որպէս՝ Տանասէր , մօրաբայր ,
 ախանատես , ևն :

Չորրորդ՝ ՚ի միոջէ ամբողջէ ՚ի սկիզբն , և ՚ի միոջէ
 փոփոխելոց ՚ի վերջն . որպէս՝ Սեծապղի , միամօր ,
 յոգնապիսի , ևն :

Եւ բազադրեալ անունն է , որ ՚ի սկիզբն կցեալ ունի
 մանչան մասնիկ ինչ՝ կամ տառ , որով ՚ի ներհան
 նշանակուծի փոխի . ունի՝ ախամայ , ախարատ , փգէտ ,
 ապերախտ , աբիծ , փժգոհ , չգոյ , ևն :

Տ Ե Ս Ը Կ :

Ստ աեսակին անուանք երկու են . ց՝ Ախատիպ
 և Մանցական :

Ախատիպ անունն է , որ չունի ՚ի վերջոյ մանչան
 մասնիկ ինչ , և կայ յառաջին նշանակուէ իւրում ,
 թէ գոյական իցէ և թէ ածական , թէ պարզ , և թէ
 բարդ , կամ բազադրեալ . որպէս՝ Սարդ , բարի ,
 բարեպաշտ , անմահ , ևն :

Մանցական անունն է , որ ՚ի վերջոյ ունի մանչան
 մասնիկ ինչ , որով և փոխեալ է յայլ իմն նշանակու
 թի . ունի՝ Սարդկայն , բարեգոյն , բարեպաշտահի :

Քնդ ամանցականս դասին և այլ քանի մի անուանը , որք յերկուց մասնկաց ամանցին , և կոչին կրկնածանցականը , որպիսի են սորին . Հայր , հայրենի , հայրենական . Վործ , գործասոր , գործասորութիւն ,

Պէտք , պիտան , պիտանացո , և ։

Ընդանցակերտ աննշան մասնիկը բազում են յոյժ , յորոց ոմանը յաճախ ՚ի գործածին , և են սորին . ած , սած , ալ , էալ , անալ , աջ , էաջ , աչ , էաչ , ան , էան , չեան , չան , ալան , պան , սրան , արան , էանց , անչ , էանչ , սո , էո , էսո , էղէն , էո , սոչի , անի , էնի , սանի , սոի , ալի , էլի , էլ , պատիլ , էն , գին , ալին , չին , էլ , էան , սութիւն , ածոյ , և ։

Եւ ոմանը դուռն ուրեք , և են սորին . Էրբեալ , նալ , քոտիս , անոյշ , պանալ , շեալ , ալն , և ։

Իսկ տեսակը նոյ շատք են , յորոց զգլխաւորսն նշանակեսցուք ։

Հայրանունական . Յովսէդեկեայ , ի՞ որդի յովսէդեկի . փիլիպպեայ , ի՞ որդի փիլիպպոսի . ամբատանոյ ի՞ դուստր ամբատայ . խոսրովեքոտիս , ի՞ դուստր խոսրովի . վարդանոտի , ի՞ դուստր վարդանայ , և ։
Տեղական . Ընտիրացի , հնդիլ , հայաստանեայ , շինական , և ։

Հեռուողական . Պողոսեան , պղատոնական , մանիքեցի , և ։

Օգոծական . Իսելաֆար , ախտածեք , և ։

Տնկական . Ըրմաւենի , նշենի , և ։

Վոյցացական . Ըրճճեայ , երկաթի , և ։

Չածկողին . Վլխանոյ , վերարկո , պատան , տանի , և ։

Վործիրին . Իսարաց , կշարդ , խթան , նուագարան , և ։

Պարունին . Սարճին , դարոյ , հայաստան , այգեպանի , և ։

Ունական . Իլեասոր , բանական , և ։

Ինթակայական . Քահանայացո , կիզակոտ , և ։

Ըռատական . Տօթափին , հանճարեղ , և ։

Ըռազական . Սաւալ , պատանեալ , և ։

Պաշտպանին . Պարտիզպան , դռնապան , սենեկապան , և ։

Սերացական . Սարդկոտի , մեծոտի , սպիտակոտի , և ։

Թ Ի Ի :

Ր ստ թուոյն անուանը երկու են , Ա զա Դ ն և Յ զո ճ ն Դ ն :
 Ա զա Կ ա ն ն ը ստ ձ ա յ ն ի ն զ թ ի ի ն չ ն շ ա ն ա կ է . որ պ է ս՝

Հ ո գ ի , մ ար թ ի ն , խ ո ն ար Տ , Հ օ ա , Լ Է :

Յ զո ճ ա կ ա ն ն ը ստ ձ ա յ ն ի ն զ ք ա ղ ու մ ն ն շ ա ն ա կ է . ո ո ղ՝

Հ ո գ ի ը , մ ար թ ի ն ը , խ ո ն ար Տ ը , Հ օ ա ը , Լ Է :

Ր ն ու ա ն ը յ ո գ ն ա կ ի ձ և ա ն ա ն ն ա և մ ս մ ն կ ա մ թ ք ս , ա յ չ ,
 ա ն չ , ի ն չ , ի չ , ս ա ն չ , ո յ չ , ժ ն չ , է չ , ա ն ի , ա ի , է ա ն , է ա ը ,
 է ը , է ի , ա ն ա ն : Վ Թ . Ա զ ա ի ն ա յ չ , ս ե ը մ ա ն չ , ս ե ը

մ ս մ ն ի չ , ա տ ա մ մ ա ն չ , գ ա Տ ո յ չ , լ ա լ ժ ն չ , ա ն գ է չ , ա զ ա տ ա ն ի ,

մ ս մ ն կ ա ի , խ ո ղ է ա ն , ի շ է ա ը , օ ը է ը , մ ար գ է ի , ք ա ղ մ ա ն , Լ Է :

Պ ա տ ն ի ն անուանը՝ որք անյոգնականը են . որ պ է ս՝

Խ ս ա ա ը , լ յ ս , Հ ա ն գ ի ս ա , Լ Է :

Կ ա ն և ս անուանը՝ որք անեղականը են . ո ո ղ՝ Ա զ ա

չ ա ն ը , ք ա ղ ձ ա ն ը , վ ա կ ա ն ը , Լ Է :

Հ Ո Լ Ո Վ :

Հ ո լ ո Վ անուանց՝ է պ է ս պ է ս վ ո լ լ ո խ ու ի մ ի և ն ոյն
 անուան , կ ա մ ՚ ի ս կ ի ղ ք ն , կ ա մ ՚ ի վ ե ը ջ ն , և կ ա մ ՚ յ ե ը
 կ ո ս ի ն և ս , և է ն տ ա մ ն . Ու ղ ղ ա կ ա ն , Ս ե ո ա կ ա ն , Տ ը ա
 կ ա ն , Հ ա յ ց ա կ ա ն , Լ ա ց ա ո ա կ ա ն , Պ ա տ մ ա կ ա ն , Պ ա ը ա

ո ա կ ա ն , Վ ե ը գ ղ ա կ ա ն , և Կ ը չ ա կ ա ն :

Ու ղ ղ ա կ ա ն ն է , յ ո ը ու մ ի ը ն ու ղ ղ ա կ ի ն շ ա ն ա կ ի , ո ո ղ՝

Հ ա ց , է ՛ մ է ՛ . Հ ա ց ը , է ՛ մ է ՛ լ է ը :

Ս ե ո ա կ ա ն ն է , յ ո ը ու մ մ չ ի ը ն՝ ա յ լ ի մ ն ի ը ի ն ն շ ա

ն ա կ ի . ո ո ղ՝ Հ ա ց ի , է ՛ մ է ՛ ի ն . Հ ա ց ի ց , է ՛ մ է ՛ լ է ը ի ն :

Տ ը ա կ ա ն ն է , յ ո ը ու մ ն շ ա ն ա կ ի ի ը ն ի ը ը ա յ ն ի ն չ՝ ո

ը ու մ տ ա լ ի է ի մ ն , կ ա մ ա ո ո ը Հ ա յ է լ ի է , և կ ա մ գ լ

մ է լ ի . ո ո ղ՝ Պ Հ ա ց , է ՛ մ է ՛ յ է . ՚ ի Հ ա ց ս , է ՛ մ է ՛ լ է ը է :

Մ յ Հ ո լ ո Վ երկու կերպ է . վ ե ը ջ ա Հ ո լ ո Վ , որ ն մ ա ն է

ս ե ո ա կ ա ն ի ն . և ն ա խ ո ղ ը ի և Հ ո լ ո Վ , որ յ ս կ ի ղ ք ն գ ն ի

ն ա լ ը գ ի ը . ո ո ղ՝ Պ Հ ա ց , յ ա լ ի և ը , ա ո ջ ու ը , ց ը յ ը :

Հ ա յ ց ա կ ա ն ն է , յ ո ը ու մ ն շ ա ն ա կ ի ի ը ն ի ը ը ի ն ո ղ ը

լ ի . ո ո ղ՝ Օ Հ ա ց , է ՛ մ է ՛ յ է . ղ Հ ա ց ս , է ՛ մ է ՛ լ է ը է :

Լ ա ց ա ո ա կ ա ն ն է , յ ո ը ու մ ն շ ա ն ա կ ի ի ը ն ի ը ը ա յ ն ի ն չ :

յորմէ ելանէ իմն, կամ ծագէ, կամ ՚ի բաց բառնի,
և կամ առարի . ուն՝ ՚ի հացէ, եւեթեթէն . ՚ի հացից,
եւեթեթէն :

Պատմականն է, յորում նշանակի վն իրին խօսիլ,
կամ առնել ինչ . ուն՝ Օ հացէ, եւեթեթէն էօթեթէն .
զհացից, եւեթեթէն էօթեթէն :

Ղործիականն է, յորում նշանակի իրն լինել միջ
նորդ, կամ գործի . որպէս՝ հացիւ, եւեթեթէն .
հացիւք, եւեթեթէն :

Պարառականն է, յորում նշանակի իրն պար առեալ
իւրք . որպէս՝ Օ հացիւ, եւեթեթէն էթրաթրալ .
զհացիւք, եւեթեթէն էթրաթրալ :

Երբզոյականն է, յորում նշանակի ՚ի յերն մնալ
ինչ, կամ կալ, և կամ լինիլ . ուն՝ ՚ի հացի, եւեթեթէն,
՚ի հացս, եւեթեթէն :

Ել գիտելի է, զի նաև եղակի նախդրիւ արականն
վարի փոխանակ ներզոյականի, որպէս տեսեր յա
ռաջին մասին :

Կոչականն է, յորում նշանակի իրն իբրև կոչեցեալ .
ուն՝ Ո՞վ հաց, է՞ս եւեթ . ո՞վ հացք, է՞ս եւեթեթ :

Եյս հոլով երբեմն առանց նախդրի դնի . որպէս՝
Ո՞րմոն, յովսէփ, ևն :

Երբեմն ևս զվերջաւորութիւն փոխէ . որպէս՝ Ո՞վ
պետրէ, ո՞ր թէոփիլէ, ևն :

Կամ առանց նախդրի . ուն՝ Փիլիպպէ, պօղէ, ևն :

Հ Ո Լ Ո Վ Ո Ւ Մ Ն .

Պոլովմունք անուանց են պէսպիսութիւն վերջաւոր
ութեց սեռական և գործիական հոլովից, և են
բասն . չորքրտասանքն հասարակ են, զի շատ անուանք
հոլովին ՚ի վերայ իւրաքանչիւրոց նոյնիսկ վեցքն յա
տուկ, զի մի, կամ երկու անուան, և կամ բարդեալք
նոցա հոլովին ՚ի վերայ իւրաքանչիւրոցն :

Գտանին անուանք, որք ՚ի վերայ երկու հոլովմանց
ևս հոլովին, որոց ոմանք փոփոխեն զնշանակութիւն

իւրեանց • որպէս՝ Պայլ, գայլի, գայլիւ, նշանակէ
 զքեզեփձէ • իսկ՝ գայլ, գայլոյ, գայլով, նշանակէ
 զգուրա գազան: Փող, փողի, փողիւ, նշանակէ զխրչա
 փողն • իսկ՝ փող, փողոյ, փողով, նշանակէ զգօռու:
 ԸՅԼ ոմանք ճշ փոփոխեն զնշանակուիս իւրեանց • ուն՝
 Ըկօս, ախօսի, ախօսիւ • կամ՝ ախօս, ախօսի, ախօսաւ •
 Երկարանչիւրքն նշանակեն չիֆտին պատուած ճամբա
 ները • Ըղոխ, ազոխի, ազոխիւ • կամ՝ ազոխ, ազոխի,
 ազոխաւ • նոյնպէս Երկարանչիւրքն նշանակեն զխորուխ:
 Պատանին ևս անուանք, որք ճշ փակին ընդ իւրիք հո
 լովմամբ, այլ նախդրիւ միայն հոլովին, օրինակ զայս •
 Ուղղական • Ինիկ •
 Տրական • Ի բնիկ •
 Հայցական • զբնիկ •
 Երբոյշական • Ի բնիկ •
 Կոչական • ո՞վ բնիկ •
 Որպիսի են և սորին • Ըզազուն, գիպուկ, զուրկ,
 բոցաճաճանչ, ախճիւ, ևն:

Ըստ վերջգրեալ հինգ պարագայից՝ գոյական ա
 նունս Սարգ, ըստ ձևոյն է պարզ • ըստ տեսակին՝
 նախատիպ • ըստ Թուոյն՝ եզակի • Ը հոլովին՝ ուղղակի •
 և ըստ հոլովմանն հոլովի ուն՝ Պետ, գետոյ, գետով:

Պ Լ Ո Ւ Խ • Պ :

Պերանուն:

Պերանունն է մասն բանի՝ որ փոխանակ անուան
 գնի որոշեալ դիմաւ • ուն՝ Ես, դու, իմ, քո,
 այն, որ, ևն:

Եւ է հինգ կերպ • Լական, Յուցական, Ստացու
 կան, Յարաբերական, և Վիմորոշական:

Լազանք՝ գոյականապէս և որոշակի նշանակէն, և էն սորին . Լս, դու, ինքն, իւր, իւրեան . Ը որս դասին և սորին . Սխմեանց, իրերաց, որք ուղղակն ոչ ունին : Տուցականք՝ իբր յանդիման ցուցանեն ածականապէս, և էն սորին . Սա, դա, նա . այս, այդ, այն . սոյն, դոյն, նոյն :

Մուտն էրէքն եթէ հոլովին . Սա, սորա . դա, դորա . նա, նորա . համարին գոյական :

Իսկ եթէ հոլովին . Սա, սորին . դա, դորին . նա, նորին . համարին ածական :

Ստացականք՝ ածականապէս նշանակէն, և էն սորին . Իմ, քո, մեր, ձեր, իւր, իւրոյ :

Յարաբերականն զնախընթաց կամ զյաջորդ բառն յառաջ բերել՝ դնի ՚ի տեղի նր, և է բառս այս, Որ : Գիմորոշականք էն էրէք տառքս, ս, տ, ն, որք կցելով ՚ի վերջին ծայր բառից՝ որոշեն զդէմն նոցա . որպէս՝ Տունս, կախք, գլուխն :

Սորա էրբեմն ՚ի տեղի միմեանց դնին . ոպ՝ Խօսիմք, խօսինս, խօսինս :

Պարագոյք դերանուանց :

Որք մտածին ՚ի վերայ դերանուանց, և էն հինգ . Տեսակ, Գեմ, թիւ, Հոլով, և Հոլովումն :

Տ Ե Ս Ը Կ :

Ստ տեսակին դերանուանք էրկու էն, Եախատիպ և Մծանցեալ :

Եախատիպ . Իմ, քոյ, մեր, ձեր, իւր, ևն :

Մծանցեալ . Իմային, քոյին, մերային, ձերային, իւրային, ևն :

Դ Ե Մ :

Գեմք դերանուանց էն էրէք . Մուտն, Երկրորդ, Երրորդ :

Բազմինն ցուցանէ զայն՝ որ խօսի • որպէս՝ Աս, մեք :
 Երկրէն ցուցանէ զայն՝ առ որ խօսի • ուր՝ Գուր, դուք :
 Երրորդն ցուցանէ զայն՝ որոյ վասն խօսի • որպէս՝
 Աս, ինքն, իւր, ինքն :

Թ Ի Ի :

Պերանուանք ըստ թուոյն երկու էն, Ազական և
 Յոգնական :

Ազական • Աս, դու, իմ, մեր, ձեր, ինքն :

Յոգնական • Սեք, դուք, իմք, մերք, ինքն :

Հ Ո Լ Ո Վ :

Հորովք դերանուանց էն տասն քն օրինակի անուանց,
 որոց ոմանց կոչականքն պակասին, և ոմանց այլ Հորովք :

Հ Ո Լ Ո Վ Ո Ի Մ Ն :

Հորովմունք դերանուանց յայտնի էն յառջին մասին,
 իսկ՝ Սոյն, դոյն, նոյն, նախդրիւ միայն Հորովին :

Ըստ այսոցիկ Հինգ պարագայից՝ էական դերանունս
 Օ մեօք, ըստ տեսակին է նախատիպ • ըստ դիմին՝
 առաջին • ըստ թուոյն՝ յոգնակի • ըստ Հորովին՝ պարա-
 սական • և ըստ Հորովմանն Հորովին՝ Աս, իմ, ինքն, ինքն :

Գ Լ Ո Ս Ի Խ • Դ :

Բայ :

Բայն է մասն բանի, որ զլինելուի, կամ զառնել-
 լութի, և կամ զկրելութի իրաց նշանակի ժա-
 մանակաւ, և որոշեալ դիմօք • որպէս՝ Լ ինիմ, գոր-
 ծեմ, գործիմ, ընթանամ, ինքն :

է

Պարագայք բայից :

Որք մտածին ՚ի վերայ բայից , և են եօթն . Սեն ,
Չև , Տեսակ , թիւ , Ղեմ , յամանակ , և Նղանակ :

Ս Ե Ռ .

Սենք բայից հինգ են . Լական , Ներգործական ,
կրաւորական , Հասարակ , և Չեզոքական :
Լականն նշանակէ միայն զինեւուի իրին . և են չո-
րեքին սորա . Նղանիմ , Լինիմ , Լամ , և Պոմ :
Ներգործականն նշանակէ զգործել իրին ՚ի կրօնն .
որպէս՝ Լսյրեմ , հարկանեմ , ևն :
կրաւորականն նշանակէ զկրել իրին ՚ի գործողէն .
որպէս՝ Լսյրեմ , հարկանիմ , ևն :
Հասարակն միով կրաւորական ձայնիւ երբեմն ներ-
գործաբար նշանակէ , և երբեմն կրաւորաբար . ոնց՝
Ծաննիմ , համարիմ , դատեմ , ևն :
Չեզոքականն նշանակէ զգործողութիւն յինքեան ՚ի
գործողն եղեալ . ոնց՝ Ննջեմ , նստիմ , ևն :
Որք երկու կերպ են . առաջինն վերջաւորի ըստ
ներգործականաց ՚ի էմ , ՚ի ամ , և ՚ի ում . ոնց՝ Պիմեմ ,
գնամ , զարթնում , ևն . որք կոչին ներգործակերպ
չեզոքական . Եւ երկրորդ կերպն վերջաւորի ը կրաւո-
րականաց ՚ի էմ . ոնց՝ Լսխաաիմ , յիմարիմ , ևն . և սորա
կոչին կրաւորակերպ չեզոքական , կամ ձայնակրական :

Ձ Ե Ի .

Ձեք բայից ըստ անուանցն երեք են . Պարզ , Բարդ ,
և Բաղադրեալ :
Պարզ են սորին . Բեկանեմ , հարկանեմ , զարդարեմ :
Բարդ են սորին . Լհաբեկեմ , յաղթահարեմ ,
գեղազարդեմ :
Եւ բաղադրեալ են սորին . Բաղհիւսեմ , անարդեմ ,
օծանեմ , խոցոտեմ , ևն :

Տ Ե Ս Ա Կ :

Տեասկք բայից են երկու . Վախատիպ և Լնցողանին :
Վախատիպք միայն զգործողութի գործողին՝ նշա-
նակեն . ուն՝ Բարկանամ, խոնարհիմ, ևն :

Լնցողականք ոչ միայն զգործել գործողին՝ այլ և
զգործել կրողին նշանակեն, և այս ՚ի ձեռն մասնականս,
ուրան . ուն՝ Բարկացուցանեմ, խոնարհեցուցանեմ, ևն :

Թ Ի Ի :

Թայք ըստ թուոյն երկու են, Եղական և Յոգնանին :
Եղական . Վործեմ, գործիմ, ևն :
Յոգնական . Վործեմք, գործիմք, ևն :

Դ Ե Մ :

Դեմք բայից երեք են ըստ դերանուանցն . Լուս-
ջին, Երկրորդ, Երրորդ :
Լուսջին . Վործեմ, գնամ, պատմեմ, ևն :
Երկրորդ . Վործես, գնաս, պատմես, ևն :
Երրորդ . Վործէ, գնայ, պատմէ, ևն :

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ :

Ժամանակ բայից հասարակաբար երեք են . այսինքն՝
Վերկայ, Լնցեալ, և Լպառնի : Սակայն՝ անցեալն
չորս է . ցմ՝ Լնկատար, կատարեալ, Յարակատար, և
Վերակատար, և ըստ այսմ ժամանակք բայից լինին
վեց . այսինքն՝ Վերկայ, Լնցեալ անկատար, Լնցեալ
կատարեալ, Լնցեալ յարակատար, Լնցեալ գերա-
կատար, և Լպառնի :

Վերկայն է, որ այժմ նորոգ սկսեալ է գործել .
որպէս՝ Եփեմ, Եփես, Եփէ, ևն :

Լնկատարն է, որ սկսեալ է գործել, բայց տակաւին
չէ աւարտեալ . ուն՝ Եփէի, Եփէիլ, Եփէր, ևն :

Կատարեալն է, որ զգործն աւարտեալ է . որպէս՝
Եփեցի, Եփեցեր, Եփեաց, ևն :

Յարահատարն է, որ զգործն աւարտեալ է, և ժամանակ ինչ ՚ի վերայ անցեալ. որպէս՝ Եփեալեմ, եփեալեա, եփեալ է, ևն։

Վերահատարն է, որ զգործն աւարտեալ է, և շատ ժամանակ ՚ի վերայ անցեալ. որպէս՝ Եփեալէի, եփեալէի, եփեալէր, եփեալէր, ևն։

Յողնակի յարահատարը և գերահատարը երբեմն փեռնանան. ուն՝ Եփեալք եմք։ Եւ երբեմն առանց փեռնանան. ուն՝ Եփեալեմք։ Եւ և՛ երբեմն էական բայն յառաջոյ դնի. ուն՝ Եմ եփեալ, ևն։

Իսկ ապառնին է, որ դեռ չէ սկսեալ զգործն, այլ հանդերձեալ է սկսել. որպէս՝ Եփեցից, եփեցես, եփեցէ, ևն։

Ե Ղ Ա Ն Ա Կ:

Եղանակք բայից են չորս. ք՝ Սահմանական, Հրամայական, Ստորագասական, և Դներեցիք։

Սահմանականն արձակաբար և որոշակի նշանակէ. որպէս՝ Վրեմ։

Հրամայականն հրամայելով նշանակէ. ուն՝ Վրեա։

Ստորագասականն պայմանաւ իւրիք նշանակէ. որն՝ Վրեալ իցեմ, գրեալ իցես, ևն։

Իսկ աներեցիքն է, յորում դեմ և ժամանակ իչ երևի. ուն՝ Վրել, եփել, ննջել, ևն։ Եւ սորա իբրև անուն հոլովին յօրինակն Վեա գետոյ։

Յուղղականն աներեցիք անուանին, իսկ յայլ հոլովն դերբայ։

Են ևս երկու այլ պարագայք, որք են Խոնարհմունք և Իծորդութիք։ Սակայն խոնարհմունքն են իբրև հոլովք բայից, և Իծորդութիք են վերջաւորութիք նոցա, և են չորս. էմ, ամ, ում, իմ. որպէս՝ Վործեմ, աղամ, զարթնում, հաշտիմ։

Սակայն գիտելի լիցի, զի գտանին բայք՝ որոց սուս ջին և երկրորդ դեմքն պակասին. ուն՝ Հարկ է, արժան է, թուի, ևն. և սորա կոչին Վիմագուրկ։

Ըստ վերոյգրեալ եօթն պարագայից բայս Պործեմ,
 ըստ սեւին է՝ Վերգործական, ըստ ձևոյն՝ Պարզ,
 ըստ տեսակին՝ Նախատիպ, ըստ թուոյն՝ Լզական,
 ըստ դիմին՝ Լուսջին, ըստ ժամանակին՝ Ներկայ,
 և ըստ եղանակին՝ Սահմանական:

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Ե Ե Ե :

Ընդունելութիւն:

Ընդունելութիւն է մասն բանի, որ նշանակէ զերն
 յառնելուէ կամ ՚ի կրելուէ ընդ ժամանակաւ
 առանց դիմոց. ունի՝ Լ, յրօղ, այրել, այրելի, այրելոց:
 Լ, և լւ այսմ ընդունելութիւնք ունին զզօրութի անուան,
 միանգամայն և բայի. վասն որոց և պարագայք նց,
 խառն են ընդ պարագայից անուան և բայի:

Պարագայք ընդունելութեանց:

Որք մտածին ՚ի վերայ ընդունելութեց, և են վեց.
 Սեռ, Չև, Տեսակ, Ժամանակ, Թիւ, և Հոլով:

Ս Ե Ռ :

Սեռք ընդունելութեց ըստ բայիցն են. Լ, ական,
 գոցող, Վերգործական, գրող, կրաւորական, գրեալ,
 Հասարակ՝ խօսող, Չեղորական ընթացող:

Չ Ե Ի :

Չեռք ընդունելութեց են երեք. Պարզ՝ գործող,
 Բարդ՝ կենագործող, Բաղադրեալ՝ ներգործող:

ՏԵՍԱԿ:

Տեսակք ընդունելու թէց են երկու • Վախատիպ՝
հնչող , Բնցողական՝ հնչեցուցանող :

ԺԱՄԱՆԱԿ:

Ժամանակ ընդունելու թէց դարձեալ ըստ բայից •
Վերկայ՝ խօսող , Բնցեալ՝ խօսեալ , Բպառնի՝
խօսելոց , կամ խօսելի :

ԹԻԻ:

Թիւք ընդունելու թէց ըստ անուանց • Եղական՝
ճագող , Զոգնական՝ ճագողք :

ՀՈԼՈՎ:

Հորովք ընդունելու թէց դարձեալ ըստ անուանց ,
էտն հորովի որպէս՝ Վետ գետոյ • լն հորովի որպէս՝
Եկեղեցի , եկեղեցւոյ • զն հորովի ըստ եզականին ոն՝
Բառ բառի , և ըստ յոգնականին որպէս՝ Բաղաքք
քաղաքաց • իսկ լոն նախդրիւ հորովի :

ՊԻՈՒԽ • ՊՅ:

Վախատիրութիւն :

Վախատիրութին է մասն բանի , որ նախ եղեալ
հորովելի մասանց բանի՝ նշանակէ :

- ա • կամ զպատճառ նց • որպէս՝ Ստան մեղաց :
- բ • կամ զժամանակ նց • որպէս՝ Զեմ մահուան :
- գ • կամ զտեղի նոցա • որպէս՝ Բառքի բեմին :
- դ • կամ զկարգ նոցա • որպէս՝ Օրնի իշխանին :
- ե • կամ զնմանութի նց , որպէս՝ Օրէն արբեւոց :
- զ • կամ զընդդիմութի նց • որպէս՝ Բարեբառաւանուէ :

- է. Կամ զորոշումն նոցա . ունի՛ թաղի՛ յերկուց :
- ը. Կամ զփոխարինուի նց . ունի՛ փոխանակ մեղաց :
- թ. Կամ զմիջնորդուի նց . ունի՛ յիջեան մարմնանալոյ :
- Ճ. Կամ զկցորդուի նոցա . ունի՛ Հանդէք մարմնով :
- ժա. Կիմ զբաղդատուի նց . ունի՛ Վասն զխաղաղութի :
- ժբ. Կիմ զառաւելուի նց . ունի՛ Վերի վերայ եղականաց :
- Սորբա երբեմն զկնի անուանց դասին . որպէս՝ թեմին
 առաջի , իշխանին զինի , ևն :
- Երբեմն ընդ մէջ նախադրուի և խնդրոյ նր անկանի
 սյլ բառ . ունի՛ Սողբասն ժան զցնցոտին զգենլոյ
 անպատուէր :
- Երբեմն ևս նախդիրն նախադրուի կրկնի ՚ի վերայ
 խնդրոյ նորա . ունի՛ զԹարեաց զհէր երթայք :
- Եւ երբեմն ևս՝ միայն ՚ի վերայ խնդրոյն դնի . ունի՛
 զՍիմեանց զնի կարգեալ սողեսցին :

Գ Լ Ո Ի Խ Լ Ե Լ Ե

Սակբայ :

- Ս**ակբայն է մասն բանի , որ եդեալ ՚ի վր բայից՝
 զեղանակս նց ցուցանէ , և է վեշտասան կերպ :
- ա . Որակական , որ զորպիսութի ցուցանէ . որպէս՝
 Ըստինաբար անցանէն :
- բ . Վանական , որ զորքանութի ցուցանէ . որպէս՝
 Որքան կարեմ :
- գ . Սամանական , որ զժամանակն ցուցանէ . ունի՛
 Լաճոյ թագաւորեցաք :
- դ . Տեղական , որ զտեղին ցուցանէ . ունի՛ Լստ տեսի :
- է . Հարցական , որ զխնդրին ցուցանէ . ունի՛ Թնդէք
 զինեցար :
- զ . Հրամայական , որ զբովանդակութի ցուցանէ .
 ունի՛ Սիանգամայն արբին :

Է. Օտտական, որ զորոշուամն ինչ ցուցանէ. ուն՝
 Ի Բայ խոտորեսցուք:

Ը. Ստորաստական, որ զսուգուլթի, կամ զյանձ
 նառուլթի ցուցանէ. ուն՝ ԼըԳարեւ էին:

Թ. Բացասական, որ զբացասիլն ցուցանէ. ուն՝ Ո՛չ
 փոփոխին:

Ժ. Լըգեւական, որ զարգեւումն ցուցանէ. ուն՝
 Ս՛ք տրամեցուցանէր:

Ժն. Եմանական, որ զնմանուլի ինչ ցուցանէ. ուն՝
 Որո՞քն վայելէն:

Ժբ. Յուցական, որ թէ զգործողուլթին մատամբ
 ցուցանէ. որպէս՝ Լ՛հա գայ:

Ժգ. Երկբայական, որ զերկբայուլի ինչ, կամ զկաս
 կած ցուցանէ. որպէս՝ Գո՞յն հաշտեսցի:

Ժդ. Լնձնական, որ զգործողուլթին որոշեալ անձին
 լինեւ ցուցանէ. որպէս՝ Ինչէն գիտեմ:

Ժե. Փոխարինական, որ զգործողուլթին փոխանակուլթ
 լինեւ ցուցանէ. որպէս՝ Փոխանակ ընկալաւ:

Ժզ. Գերերդմանական, որ փոխանակ երդման նշանա
 կէ. որպէս՝ ()՛ն եւ ճն արասցէ:

Լ. յԼ սատ ծանիր, զի մակբայից ոմանք բնականք են,
 և ոմանք յայլ մասանց բանի կազմեալք:

Բնականք են սորին. Լ՛ծի, սոս, սնդ, գեւ, Թըլ,
 էրբ, այն, սը, ո՛չ, ևն:

Յայլոց կազմեալք ՚ի ձեռն մասնականց են սորին.
 սոխ-ծաբար, Թծապէս, ինչէն, այսրէն, հայերէն,
 ս-ծփնալի, նշանացի, ինչնին, այլոսո, ևն:

Սակբայք դնին ՚ի վը բայից երբեմն առաջոյ. ուն՝
 Գըս ուսանիմ: Լըբեմն ՚ի վերջոյ. ուն՝ Լըբ Բժշկապէս:

Եւ երբեմն ՚ի մէջ երկուցն այլ բառ անկանի. ուն՝
 Գ՛ զվստ խօսեսցուք:

Օայս ևս պարտ է գիտել, զի ոմանք ՚ի մակբայից
 երբեմն խնդիր առնուս. ուն՝ Լ՛նանջառաբար ՚ի հօրէ,
 սնհառաբար ՚ի յորդւոյ:

Գ. Լ. ՈՒԽ. Խ. Բ. 4

Շաղկապ :

Շաղկապն է մտնն բանի, որ միաւորէ չ միմեանս զայլ մասունս բանի. ունի՝ Պետրոս և պողոս. կամ զնոյն իսկ զբանս. ունի՝ Պետրոս խաչեցաւ ՚ի հռոմ, և պողոս գլխատեցաւ անդ :

Իսկ տեսակք շաղկապից վեշաստան են :

ա. Բաղճիւսական, որ պարզապէս շաղկապէ. ունի՝ Երկիր ՚ի անէ, և խոտորեալ յամ շարուէ :

բ. Տրոհական, որ զանազանութի ձգելով ՚ի միջի՝ այնպէս շաղկապէ. ունի՝ կամ աստ կամաւ, կամ անդ աստ կամոց վասն տանջանացն պարտիմք ողբալ :

գ. Բացառոցական, որ զմին ՚ի միւսմէն որոշելով շաղկապէ. ունի՝ Քաղցր է մեղք, Բայց անտացեալ մարմնոց մնաս է :

դ. Բնկատարական, որ զմին իբր կիսատ թողեալ ընդ լրացուցչին շաղկապէ. ունի՝ խեղէր անքեան գլուխ էին. սակայն զպետրոս նոցին գլուխ կարգէ :

ե. Կախընտրական, որ զառաջինն քան զերկրորդն ընտրելի կամ դիւրին ցուցանելով շաղկապէ. ունի՝ Վիւրգոյն է երկրագործոց զկորդացել երկիր ՚ի գործարկանել՝ քան թէ գիտնոց զագէտս անել ՚ի հաւանութի :

զ. Ըռաւելական, որ զնուազն եղեալ զառաւելն ՚ի վերայ բերելով շաղկապէ. ունի՝ Հեղք յաղօթս, և երկմիտ ՚ի խնդրուածս, անտանդ թէ ամենեւին իսկ անարժանք :

է. Համեմատական, որ ընդ միմեանս համեմատեալ զառաւելութի միոյն քան զմիւսոյն ցուցանելով շաղկապէ. ունի՝ Ընթան ատել պարտ է զմեղս՝ մինչև յիշատակ նոցին ոչ հեշտութի՝ այլ արամութի բերել մտացն :

ը. Սարմնական, որ զմին թեպէտ ընտրելի ցուցանէ՝ այլ վն անձեռնհաս գոլոց առ այն՝ զմիւսն ընտ

րելով շողկապէ • ուն՝ (ձ)է և ոչ վն անձային փառացն՝
 Գոնէ վն մարդկային փառաց անսալ պարտէ :

Թ . (ձ)էական , որ զվին ՚ի միւսմէն կախուամն ցուցանել
 րով շողկապէ • ուն՝ Լքէ ներեսցես՝ աղաչեմ :

Ժ . Սեկնական , որ զհետեւալն մեկնուի առաջնոյն
 բերելով շողկապէ • ուն՝ Լսօր գտանի կորուսեալ
 դրամն • աշխիւն՝ Թիւորական պատկերն , որ է մարդ :
 Ժն . Յարացուցական , որ զվին միւսոյն վկայուի բե-

րելով շողկապէ • ուն՝ Իբրև իջուցին զտր մեր ՚ի գե-
 րեզման , եղև խաղաղութի աշխարհի • ըստ այնմ լէ՛
 եղև խաղաղութի Թաղումն նր :

Ժբ . Պատճառական , որ զվին միւսոյն պատճառ ցու-
 ցանելով շողկապէ • ուն՝ Խօսեսցուք զճշմարտուին ,
 զի ճշմարտութին յայ է :

Ժգ . Հետևողական , որ զվին իբր հետևուի միւսոյն
 շողկապէ • ուն՝ Կորա զմերս ատեն ազգ , վասն այսորիէ
 և ՚ի մէնջ ատեսցին :

Ժդ . Սակաբերական , որ զվին ՚ի միւսմէն հարկիւ-
 հետևեալ ցուցանելով շողկապէ • ուն՝ Լուսբեալ է
 յայ , ապա ուրեւն զպատգամն այ խօսի :

Ժե . Վկաբնաւորական , որ յաւարտիլ միոյն՝ ՚ի սկիզբն
 միւսոյն դնի • ուն՝ Լնարդ՝ յուսացին յանձ հզօր ,
 և ոչ ՚ի փայտս և ՚ի քարինս :

Ժզ . (ձ)արմատար , որ ոչ վասն հարկաւորութե՛ն այլ
 վասն յարմարութե՛ն կարգի բանին , կամ առ ՚ի զարդ-
 դնի • ուն՝ Համբերելոյն ծանուցուք մարդկան՝ լէ
 սուտ է ասացեալն զմէնջ :

Վիտելի է աստ , զի երբեմն վն վայելութե՛ն բանին
 զօրութե՛ն մնան շողկապք • ուն՝ Սան զի ոչ կացար
 յուխտի տն , անփոյթ արար զմեզ :

Լու ներհակ այամ , երբեմն շողկապն յուելորդս
 դնի • ուն՝ Լն երկիւղն անկանելոյն , զարհուրեալ
 և Թմրեսցին :

Գ. 1, 11 1. 10 . Թ .

ՍԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ :

- Ս**իՋարկուԹին է մասն բանի , որ զբնական կիրո
 հոգւոյն յայտ առնէ , և է ինն տեսակ :
1. ՍիՋական , որ զփափագ սրտին ցուցանէ . ունի
 12 է՞ Թէ յաւելից հայել :
2. Օարմացական , որ զզարմանալ մտացն ցուցանէ .
 ունի Ո՞ մեծի անպատուս սքանչելեաց :
3. Օարհուրական , որ զերկիւղ սրտին յայտ առնէ .
 ունի Ո՞ ս պաշարեաց նր զերխ թագաւորս :
4. Մաղական , որ զցաւ սրտին ցուցանէ . ունի Ս
 անիւն , զի մեղաւոր էմ էս :
5. Յաւակցական , որ սրտիւ ՚ի վր այլոց ցաւակից լի
 նիլն ցուցանէ . ունի Ս ան Վան քաղաք մեծ :
6. Յորդորական , որ ախորժանօք զայլս յորդորէ .
 ունի Մաղէ եկ դու ընկալ :
7. Խնդական , որ զցնծուԹի սրտին յայտ առնէ .
 ունի Ս ս պամբոյ ժպտեցաւ :
8. Հեզնական , որ կատականօք արհամարհանս ցու
 ցանէ . ունի Ս ան որ կարծեիր զամ երկիր ՚ի մի ումս
 կլանել :
9. Մարհամարհական , որ զսոսկ արհամարհանս ցու
 ցանէ . ունի Ս ան նց անմտուԹեն :
- ՍիՋարկուԹը երբեմն միայնակ վարին ՚ի բանս . ունի
 Ս ան որ կարծեիր զամ երկիր ՚ի մի ումս կլանել :
- Երբեմն ընդ անուան վարին . ունի Երանի մար
 դոյ , Վան զինև :
- Որք և երբեմն հանդերձ բայիւ զնին . ունի Երանի է
 մարդոյ . Վան կարգամ զինև , ևն :

ԱՒԱՐՏ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍԻՆ .

Մ Ա Ս Ն Ե Ր Ր Ո Ր Գ Ի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Մ :

Համաձայնութի մասանց բանի :

Բ ստորում տեսակիք բառից ութն են, ութն եղա նակաւ լինի և համաձայնութի նոյն :

Պ փլէ չորիցն . փ . Ն, ակնագրուէ, Ս ակերայի, Շ աղ կայի, և Ս իջարկուէ, փորը ՚ի շատէ խօսեցաք յերկրորդ մասին . մնայ մեզ այժմ խօսել միայն ՚ի վերայ Լ նուան, Գ երանուան, Ի այի, և Բ նդուաներուէ :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Ի :

Համաձայնութի գոյական անուանց :

Յատկացուցիչ :

Յ որժամ ՚ի բանս հարկ լինի զնշանակուի գոյական անուան իրիք յատկացուցանել, թէ որոյ է, պէտք է առ նմին դնել զայլ անուն գոյական ՚ի սեռական հոլովն, զի յատկացուցէ զնշանակուի նորին . ուն՝ Ար զբեռն ընկերին բառնայ : ॥ Նշանակութի անուանս՝ բեռն, ըստ ինքեան չէ յատկացեալ . իսկ անունս՝ ընկերին, առ նմին եղեալ . յատկացուցանէ, կամ իւրացուցանէ զնշանակուի նորին . ուստի՝ բեռն է յատկացեալ, իսկ ընկերին յատկացուցիչ :

Գ իտեղի է նախ զի յատկացուցիչն երբեմն դնի յառաջ քան զյատկացեալն . ուն՝ Արում շատ առաւ գիտութի մասս՝ շատ ինդրեսցի ՚ի նմանէ առաւինութեանս :

Երբեմն 'ի մէջ երկուցն անկանի այլ մասն բանի .
 ուն' ճակոս թաւալի մեղաց :

Երբեմն ևս ամբողջ բան անկանի 'ի միջի . որպէս՝
 Օրհնէք էր Բանին , զոր լուայ ղըրո՛ւք :

Պիտեւի է երկրորդ՝ զի երբեմն միոյ անուան լինին
 բազում յատկացուցիչք . ուն' Սթէրս ոսկւոյ և ար-
 ծաթոյ և քարանց պատուականաց և զգեստուց և
 պէս պէս գունոց և անկուածոց բազմացոյց :

Երբեմն ևս բազում գոյական անուանք լինին մի-
 մեանց յատկացուցիչք . ուն' Տիպք կերպարանաց ճշմա-
 ըրիտ բանից զգեցեալ ունին զհոգւոյն իմաստ :

Պիտեւի է երրորդ՝ զի նախդիրն հասարակօրէն դնի
 'ի վր' նախընթացին , թէ յատկացեալ իցէ , և թէ յատ-
 կացուցիչք . ուն' Ղ. Օարդ հարսանեացն մերկացայ :

Երբեմն 'ի վր' երկուցն ևս դնի , մանաւանդ՝ եթէ
 անկեալ իցէ 'ի միջի այլ մասն բանի . ուն' Ղ Սահու-
 փարատեաց զերկիւղ :

'Ի սահաւ ուրեք դնի 'ի վերայ յեանոյն միայն . ուն'
 Օառայի առեր զկերպարան :

Իսկ երբեմն ոչ միայն 'ի վերայ յատկացելոյն և յատ-
 կացուցչին՝ այլ և 'ի վերայ այլոց բառից ևս դնի՝ որք
 յարին առ նն . ուն' Ղ Յախտենական զանապակա-
 նութեն վերաբուսուցանէ զբրաբրին :

Երբեմն ևս զօրութեամբ եդեալ զյատկացեալն՝
 նախդիրն դնի 'ի վր' յատկացուցչին , ուն' Ղ Վրով-
 բէիցն խորհրդաբար կերպարանիւք . իմ' զմանութի-
 բրովբէիցն :

Պիտեւի է չորրորդ՝ զի թէպէտ յատկացուցիչն միշտ
 'ի սեռական հոլովն դնի , բայց երբեմն համաձայնի
 ընդ յատկացելոյն . ուն' Վազում բանիւք ողոս-
 նօր ածէր զթագաւորն 'ի հաւանութի . իմ' բազում
 բանիւք ողոսանայ : 'Ի ծագաց երկրէ բումդ գիտուէ
 փափագին . իմ' 'ի ծագաց երկրէ :

Բացայայտիչ :

Յորժամ 'ի բանս գոյական անուն ինչ անորոշ եղեալ՝ պահանջէ զորոշումն . յարեմք առ նմին զայլ անուն գոյական թուով և հոլովիւ համաձայն նմին առանց շողկապի , և այն լինի նմա բացայայտիչ . ոպ' Ըսոր բուսաւ յաննայէ մորենին մարիամի || 'Կշանակութի' իրենի անուան է անորոշ . իսկ իարեմ' անուն եղեալ առ նմին՝ բացայայտեաց զնշանակութի նորա . ուստի՝ իրենի է բացայայտեալ , և իարեմ' բացայայտիչ :

Ըլ գիտելի է նախ՝ զի բացայայտիչն երբեմն զնի յառաջ քան զբացայայտեալն . ոպ' Ըբրահիմ հայր ձեր ցանկացաւ տեսանել զօր իմ :

Երբեմն ևս 'ի մէջ երկոցունցն անկանի բայ . ոպ' Ը կորուսեալ Գրամն խնդրեաց՝ զթագաւորական պարկերն : Գիտելի է երկրորդ՝ զի երբեմն բազում եզական անուանք լինին բացայայտիչ միոյ յոգնականի . ոպ' Ը ըրդիք սբյ յուսկանն պոպ և ախնադիկէս մահ անձանց իւրեանց նիւթեցին :

Եւ ներհակ այսմ՝ երբեմն եզական անուն ինչ լինի բացայայտիչ բազում անուանց . ոպ' Ը բրգ փրկուէ , հնչումն ահաւոր , ազգի մարդկան պարծանք սբդ իսպիէս :

Գիտելի է երրորդ՝ զի թէպէտ բացայայտիչն առանց շողկապի յարի 'ի բացայայտեալն , բայց յամենեսին 'ի նս կայ շողկապ մեկնական . բազում անգամ զօրութի , ոպ' տեսեր 'ի վերոյգրեալ օրինակսդ , և երբեմն ներգործութի ևս զնի . ոպ' Ը ամարեացին պտոյքք գետոց . ապինն՝ մեղաց յորդութիք :

Երբեմն փոխանակ մեկնական շողկապի բայ զնի . ոպ' Ը նթասցուք այսուհետե 'ի սբ լերինս , 'ի մարգարէսն առե՛ի և յառարեալս : Իբրև զբարինս եր

ոսկի և արծաթ ՚ի յերկրի մերում, զմաքրութիւն Ինձ
 և զսրբութիւն : Որո՞յ թէ ասէր . ոսկի և արծաթ ,
 աշտինհն՝ մաքրութիւն և սրբութիւն էին յերկրի մերում
 իբրև զբարինս :

Վիտեւի է չորրորդ՝ զի երբեմն ամբողջ բան ինչ
 լինի բացայայտիչ միոյ անուան . ուն՝ Ս այսպիսի
 թեթևս խնդրէ ՚ի մէնջ ՚ի պատճառս մեղացն թողու
 թեան . աշտինհն՝ ասա՛ զմեղս քո :

Երբեմն ևս բան բանի լինի բացայայտիչ իբր երկու
 անուան . ուն՝ Ուն և մեկնեաց մեզ զերազն , նոյնպէս
 և պատահեցաւ . աշտինհն՝ ինձ գալ հասանիլ յիշխա
 նուի , և նմա կախիլ զփայտէ :

Վիտեւի է հինգերորդ՝ զի երբեմն յատուկ անուանք
 առանց համաձայնելոյ լինին բացայայտիչ հասարակ
 անուանց , իբր զի՝ երբեմն դնին յուղղական հօլովի
 իբր ամական . որպէս՝ Խնդութիւն առին գնացին
 յարտաշաք բաղաբէ :

Եւ դուն ուրեք դնին ՚ի սեռական հօլովի իբր յատ
 կացուցիչ . ուն՝ Սատէի ես ՚ի լեառն սինայի :

Եւ երբեմն ևս յարելով ՚ի բառք անուան՝ նովաւ հան
 դերձ լինին իբր մի բացայայտիչ հասարակ անուան .
 ուն՝ Երէց մի պետրոս անուան :

Վիտեւի է վեցերորդ՝ զի ՚ի բացայայտեալս և ՚ի բա
 ցայայտիչս նախդիրն իբր ՚ի բազումս դնի ՚ի վերայ
 երկուցն ևս , մանաւանդ՝ եթէ անկեալ իցէ ՚ի միջի
 այլ մասն բանի . որպէս՝ ՂՏիրականն սաղաւարտ ՚ի
 դուռն եդեալ զնշան խաչին :

Իսկ երբեմն դնի ՚ի վերայ նախընթացին միայն . ուն՝
 ՂՂաւօտ խաղաղուէ քո սիրով ՚ի մեզ ընկալցուք :

Վուն ուրեք դնի ՚ի վր յեանոյն միայն . ուն՝ Վաղցր
 սպեղանիս ՚ի վր դնէ զոյս թողուէ :

Համաձայնութիւն անուանց :

Լ Թական անուանք յարելով ՚ի գոյականս՝ յայտաւանեն զորպիսութիւն իրացն , զորս գոյականքն նշանակեն . և քանզի պէս պէս յարին անուանք ՚ի գոյականս , վասն որոյ դիցուք զպէս պէս կանոնս :

Կանոն . ւ : **Լ** Թականք յորժամ յետադասին գոյականաց՝ Համաձայնին ընդ նս թուով և հոլովիւ , թէ մի իցեն , և թէ բազում . ունի՝ Որդւոյ նենգաւորի բարի ինչ մի եղիցի : Այցոյց՝ եթէ ուստի ուր խոնարհեցաւ և էջ վս մարդկանց Ռոստոմայ և անարժանից :

Գ) Թանին անուանք՝ որք ՚ի յետադասին երբեմն ոչ համաձայնին . մանաւանդ վերջաւորեալքն ՚ի էան , և ՚ի սանի . ունի՝ Նարեցաւ ՚ի հոգւոյն ՚ի Թանէ հայկազնէան :

Օ) Լանջօքն անկեալ կայր զարհուսի :

Կանոն . ք : **Լ** Թականք յորժամ նախադասին գոյականաց՝ ոչ համաձայնին ընդ նս ոչ թուով և ոչ հոլովիւ , թէ մի իցեն և թէ բազում . այլ մնան ուղղակիս . ունի՝ Նապական պսակաց արժանի եղեն : Ներբխայ և անպարտ ոգւով դրոշմեացուք զմեզ :

Բայց միավանկ և երկավանկ անուանք ՚ի նախադասին բազում անգամ համաձայնին . ունի՝ Սիւն հոգւով զորացեալքս զհարզ ՚ի միմեանց խորշիմք : Բարբառ սրտիւ եկի առ քեզ :

Ուրեք ուրեք յոգնավանկ անուանք , մանաւանդ յանգեալքն ՚ի Գոյն՝ համաձայնութիւն նախադասին . ունի՝ Յանկայ միշտ բանական բնութիւն գերագոսնի և առաջնոյ պատճառին հասանելէ :

Կանոն . Գ : **Լ** Թէ ՚ի մէջ նախադաս անուանի և յետադաս գոյականի անկանիցի բայ , կամ ընդունելութիւն , նախադաս անուանն երբեմն համաձայնի ընդ յետադաս գոյականին , և երբեմն ոչ . ունի՝ Աստուծոյ Հոնացն աշակերտեցան բանից : Սերօբէականն ծած-

կէիր թևօր : Եւ երբեմն միայն ըստ հոլովին համա-
ձայնի յանեզական անուանս . ոպ' ՚՛ արածամ Խաղա-
ղականին պարտպէ կենաց :

Ը՛յլ գիտելի է , զի եթէ 'ի միջի անկեալն չիցէ բայ
կամ ընդունելու' նախադաս ածականն երբեմն ա-
ւանց համաձայնութե՛ , և երբեմն համաձայնութե՛
դնի . որպէս՝ Որ շինեցեր Բարճրագոյն զեկեղեցի քո
խորհրդեամբ : Ը՛նկապոս մնալ 'ի վնասակարաց աս-
տի բերմանց :

Կանոն . Դ : Եթէ նախադաս ածականն ունիցի զդի
մորոշական տառ , երբեմն համաձայնի ընդ յետադաս
գոյականին , և երբեմն ո՛չ , ըստ վայելչութե՛ բանին . ոպ'
Որդի էր նա մշանջենաւորին նյա Սարգկայինա ազգի
թշնամի է սատանայ :

Կանոն . Է : Եթէ նախադաս գոյականքն իցեն բա-
ղու՛մ յատուկ անուանք եզականք , յետադաս ածա-
կանն թէ մի իցէ և թէ բաղու՛մ , պարտի լինիլ ըստ
թուոյն յոգնական , և ըստ հոլովին համաձայն . ոպ'
Ողջոյն տալիք տրոփոնեայ և տրիփոսեայ վասակաւո-
բայ 'ի ար : Սաւուղ և յովնաթան սիրելի՛ և գեղե-
ցիկ՛ և վայելչո՛ւչ :

Ը՛յլ 'ի հասարակ անուանս յասարակօրէն հոլովիւ
միայն համաձայնին . ոպ' Եկեցեն 'ի սիօն ուրախութե՛
և ցնծութե՛ յաւիտենականս :

Կանոն . Ը : Ի համաձայնութե՛ ածականաց ընդ գոյա-
կանաց՝ նախդիրն հասարակօրէն 'ի վի՛ նախընթացին
դնի . ոպ' Հրածարեացուք 'ի մարմնական հոգոց :

Եւ 'ի սակաւ ուրեք միայն 'ի վի՛ յետադասին դնի .
ոպ' Ը՛յլ իմն բարձրագոյն զիրս նշանակէ :

Եւ երբեմն 'ի վերայ երկուցն ևս դնի , մանաւանդ
եթէ անկեալ իցէ 'ի միջի բայ . ոպ' Ղ՛այրագոյն
ցուցեր զխնամս :

Երբեմն 'ի վի՛ առաջնոյն միայն դնի . ոպ' Ի՛նչայ-
րագոյնն ժամանեցաք մաքրութի՛ :

Եւ երբեմն 'ի վի՛ յետնոյն միայն դնի . ոպ' Ը՛ւարե-
թ

լահան առեր գպատիւ :

Պ վերջոյ ծանիր , զի ուրեք ուրեք գոյական անուանք
իբր ածական յարին յայլ գոյականս . ուն՝ Սպառէր
և մաշէր զիսաւար խորհուրդս նոցա : Որ կոչի ՚ի հոյ
բարբառ կորուսաւ : Վասիւն անուամբ զորդին դաւթի
կոչեմք զքն :

Չանիր և զայս , զի վերացեալ անուանք ՚ի սեռական
հոլովս եզեալք իբր յառհացուցիչ՝ լինին ածական
գոյականաց , ուն՝ Լնօթ ընթրուէ է ինձ նա :

Երբեմն այսպիսի վերացեալք հոլովիւ համաձայն
դնին . ուն՝ Չայնիւ Կաղցրուէ երգէին :

Վախելի է ևս , զի երբեմն նաև այլ գոյական ան-
ուանք ինչ դնին փոխանակ ածականի իբր յատկա-
ցուցիչ . ուն՝ Խնդրեսցես անօթս արծաթնոյ . || Կն՝ ար-
ծաթէղէն :

Վ Լ Ո Ի Խ Ե Կ :

Համաձայնութի միջական անուանց :

Վ Ե Ր Բ Ե Ր Ա Վ Ա Ն :

Վ երբերական անուանք , որք են՝ Լ յայպիսի , այդ-
պիսի , ևն . իբր ածական վարին , և հազիւ
ուրեք յետադասին . իսկ ՚ի նախադասին իբր ՚ի բա-
զումս անհամաձայն դնին . որպէս՝ Լ ըթանաւորես
ցի նոյնպիսի ուրախութիւն :

Լ յլ ՚ի վերջահոլովս համաձայն դնին , մանաւանդ
եթէ անկեալ իցէ ՚ի միջի բայ . ուն՝ Պ բաց լերուք
յայդպիսեայ ոչխարազգեստ գայլոց : Բնդէր այսպիս-
եաւ վարես զիս Չերմութիւն :

Պ սակաւ ուրեք առանց համաձայնելոյ ևս դնին .
ուն՝ Որ յայսպիսի վայելեմք բարուութեց :

Հ Ա Ր Յ Ա Կ Ա Ն ։

Հարցական անուանք՝ Ո՞ր, ո՞վ, իբր գոյական վարին .

ոպ՝ Ո՞ր կարէ կալ առաջի դոցա :

Հարցական անուանս՝ զի՞նչ, երբեմն յարի ՚ի բայ և

նոյնանայ ընդ նմա . ոպ՝ Օ՞ր ի՞նչ իցէ՝ որ լինելոց իցէ :

Եւ երբեմն իբր ածական յարի ՚ի գոյական առանց

հոլովման . ոպ՝ Օ՞ր ի՞նչ շահ անախ :

Իսկ Հարցական անուանքս՝ Ո՞ր, ո՞րքան, քանի՞ն, ո՞ր

պիսի, զի՞նչպիսի, հասարակօրէն նախադասին գոյա

կանաց, երբեմն առանց համաձայնելոյ . ոպ՝ Ո՞ր թա

գաւորք զայսպիսի զօրուին կարացին կատարել :

Եւ երբեմն համաձայնուի . ոպ՝ Ի՞նչ որ՞՞ ծառով

հասէր առ դոսա :

Մ Ա Ս Ն Ա Կ Ա Ն ։

Սանական անուանքս՝ Ո՞մն, որ, իմն, ինչ, երբեմն

իբր գոյական վարին . ոպ՝ Ո՞մն իշխէ, և ո՞ն իշխի :

Եւ երբեմն իբր ածակն . ոպ՝ Լ՞շխարհ ի՞ն է բնուին :

Վ՞իտելի է, զի ՚ի մէջ սոցա՝ ի՞ն, ի՞նչ, բազում ուրեք

իբր զարդ դնին . ոպ՝ Օ՞քո փափագ արատոց այս

պիսւոց ի՞ն տեսանեմ սահմանի :

Օ՞պատճառ հարրս

տուժէն մեք ի՞նչ ո՞չ գիտեար :

Վ՞իտելի է դարձեալ, զի ուրեք ուրեք մասնական ան

ուանք զօրուի դնին, և ՚ի խնդրոցն իմացեալ լինին .

ոպ՝ Վ՞ուցէ սատակիցէ ՚ի նոցանէ տէր . ը՞նչ զ՞ոնս

՚ի նոցանէ :

Սանական անուանքս՝ Ս՞իւս, երկարանչիւր, իւ

րաքանչիւր, բազում անգամ զօրուի ունին զգոյա

կանս . ոպ՝ Ս՞ին փառալի ձայնակցի ՚ի յանցանելն :

Իսկ յորժամ ներգործուի ունիցին, հասարակօրէն

նախադասին գոյականաց, և իբր ՚ի բազումս անհամ

ձայն դնին . ոպ՝ Ի՞ փա կողմանէ գետոյն բնակե

ցուցանէ :

Պ՞ստիաւ ուրեք համաձայնուի թիւ ևս դնին . որպէս՝

Պ՞ի փառաւ աւաւրն ածեն զնա առաջի նորա :

Տանրական անուանքս, որք են՝ Մենեքեան, և բողորեքին, ՚ի յարին յանուանս և յընդունելութիս և մանաւանդ ՚ի դերանուանս, միշտ համաձայնին ընդ նս, թէ ՚ի նախագասին . ոպ՝ Մենեցուս քրիստոնէից լինել ՚ի քս մի ազգ :

Եւ թէ ՚ի յետագասին . ոպ՝ Սարգարէիւքն ամեն իսիք : ծանօթս տայ :

՚ի համաձայնութե սոցա՝ նախդիրն իբր ՚ի բազումս կրկնի . ոպ՝ Վասն զբողորեսեան զգասս սբցն առաւել վաստակեցի :

Սորա բազում անգամ զօրուք ունին զգոյականան . ոպ՝ Սր ամենեցուն իշխէ, յամենեցունց իշխի :

ՄԵԼ գիտելի է, զի յաճախ գործածուի հանրական անուանց ծանրացուցանէ զընթացս բանին . վասնորոյ բազում անգամ ՚ի տեղի նց դնեմք զբառք ան . ոպ՝

Սասն այսր անի ածցէ զքեզ ան ՚ի դատաստան :

Թ Ո Ւ Ա Վ Ա Ն :

Թուական անուանք Րնդարձակք՝ որք են Սի, երկու, երեք, ևն . իբր անձական վարին և յորժամ յետագասին գոյականաց՝ համաձայնին ընդ նս . ոպ՝

Երևեցաւ աշակերտաց իւրոց երկուսանից :

Երբեմն առանց համաձայնութե դնին . ոպ՝ Սերձ է յերուսաղէմ իբրև ասդարիզօք հինգ :

Իսկ ՚ի նախագասին հասարակօրէն ոչ համաձայնին . ոպ՝ Երկու իրօք փրկութի խնդրեն :

Բայց ՚ի սակաւ ուրեք համաձայնին . ոպ՝ Սք որ կարէ երկուց տերանց ծառայել :

Թուական անուանք Վասականք, որք են՝ Երկրորդ, երրորդ, ևն . յորժամ յետագասին գոյականաց, միշտ համաձայնին լննս . ոպ՝ Յամեսանն Գոստաներորդի . որ օր առաջին էր ամսոյն, երևեցան գլուխք լերանց : Իսկ յորժամ նախագասին, իբր ՚ի բազումս անհամաձայն դնին . ոպ՝ Յերրորդ ժամու ստեղծաւ աղամ :

Այլ երբեմն համաձայն դնին . ունի՛ ՚ի շրրրրրրրրրրրրր
պահու գիշերոյն գայ առ նս յս :

Թուական անուանք Մնձներականք , որք են՝ Արկո-
քեան , կամ Երկրբին . չորեքեան , կամ չորեքին , ևն .
հասարակօրէն համաձայնութի գոյականաց վարին ,
թէ ՚ի նախադասին . ունի՛ Օ ի ոչ երկուսիքս ոտուք
կաղայցե որ , և ոչ անյայտ լիցի :

Եւ թէ ՚ի յետադասին . ունի՛ Աւ զժողովն իջցց ՚ի
ցուցն պղծնձեայ երկուսանեցունց :

Թուական անուանք Օտտականք , որք են՝ Արբեակ ,
չորեակ , ևն . ևս և Արկնականք , որք են՝ Արկպատիկ ,
տանպատիկ , ևն . հաղիւ երբէք յետադասին գոյա-
կանաց . այլ հասարակօրէն նախադասելով յարին ՚ի
նոսա առանց համաձայնելոյ . որնի՛ Հատուցանէք
զգարձ փոխարինին ասանպապիկ յաւելուածով :

՚ի մէջ միջական անուանց Հանրտկանքն և Ս երբե-
րականքն ոչ առնուեն զինդիր . իսկ Թուականք ,
Հարցականք , և Ստանականք , հասարակօրէն առ-
նուեն զինդիր ՚ի հօլովն բացառական . ունի՛ Տէր մեր
իրբե զի ՚ի մէջ շրջէր ընդ մեզ : Ո՛վ ո՛ ՚ի մարդ-
կանէ մեղաւ , և ոչ զղջացաւ : Մնմեղ լինել ունի՛ ՚ի
մարդկանէ՛ անհնար է :

Գ Լ Ո Ի Խ . Օ :

Համաձայնութի դերանուանց :

Դերանուանք երբեմն առ միմեանս յարելով իբ-
րև մի վարին . և նախդիրք նց զանազան օրինա-
կաւ դնին ըստ վայելչուէ բանին . ունի՛ Օ այլս խրա-
տեմ , և Էս Ինն սնփորձ եմ : Օ Դեզ զինդեանս մա-
տուսցուք բոլորիցն նայ : Օ միամ ինն զնոյն Ինն հա-
մարեա : Օ նոյն Ինն զնա տեսին յարուցեալ ՚ի մե-
ռելոց :

Քաղաքի գերանուանք գոյականապէս վարին . և և
 Գուցական գերանուանքս՝ Սա, դա, նա, յորժամ՝
 Հոլովին Սա, սորա . դա, դորա . նա, նորա . էական
 Համարին , և ՚ի գործածին գոյականապէս . և ըստ
 օրինակի գոյական անուանց լինին , Լ՛նուան բայի ,
 Խնդիր բայի , Խնդիր ընդունելութեց , և և լինին
 յատկացուցիչ , և բացայայտելի :

Իսկ երբեմն յարին յածականս Համաձայնութիւն , և
 իբրև մի լինին ընդ նս . ոնց՝ Կենագործեալ զիս զա
 մենամեղս : Հնծացաւ արարիչն բնուէս ՚ի գասնելն
 զկորուսեալս զիւր :

Յ Ո Ւ Յ Ա Վ Ա Ն Ե Ի Ս Տ Ա Յ Ա Վ Ա Ն :

Յուցական գերանուանքս՝ Սա, դա, նա, յորժամ՝
 Հոլովին Սա, սորին . դա, դորին . նա, նորին ,
 կամ նորուն , միշտ իբր ածական վարին , և այս՝ ՚ի
 Հինգ Հոլովս միայն :

՚Ի սեռականն . ոնց՝ Իջսեցան վասն սրբին խորհրդոց :

՚Ի վերջահոլով արականն . որոնց՝ Րստ Դին օրինակի
 առնէին մարգարեիցն :

՚Ի գործիականն . ոնց՝ առլին ձեռամբ շինէ :

՚Ի պարտականն . ոնց՝ զամ զբանակն զնովին տեղեալ
 գումարեր :

Եւ ՚ի ներգոյականն . ոնց՝ ՚Ի նին յամառուէ կան :

Յուցական գերանուանքս՝ Լ՛յս, այդ, այն . սոյն ,
 դոյն , նոյն . և և ստացական գերանուանք միշտ իբր
 ածական վարին , և զանազան օրինակաւ յարին ՚ի
 գոյականս , սոյնապէս և նախդիրք նց՝ զանազան օրի
 նակաւ դնին ըստ վայելչուէ բանին : Սորա երբեմն
 զօրութիւն ունին զգոյականս . որոց կարես տեղեկանալ
 յաճախ ընդերքանութիւն :

ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ:

Յարաբերական դերանունն՝ Որ, երբեմն յարաբերէ զբառ. ունի՝ Մեծայն նիւթոյ՝ որ մարմին է, ապականութի հետեւի:

Եւ երբեմն յարաբերէ զամբողջ բան. ունի՝ Ոչ վաստակեցի ՚ի հունձս արմտեացն՝ որով ՚ի մուտս ձեան կերակրել պատրաստեցայց:

Վիտելի է, զի այս դերանունն երբեմն յարաբերէ զնախընթացն. ունի՝ ՚ի գործոյն՝ զոր գործէ, առնու զանունն:

Եւ երբեմն յարաբերէ զհետեւեալն. ունի՝ Որ բարւոյ հակառակ կայ, նա սատանայ տնուանի:

Եւս և երբեմն զօրութիւն ունի զյարաբերելին. ունի՝ Որ, խաբէցանն՝ զղջացան:

Համաձայնութի այսր դերանունն կրկնակի նկատի. ՚Եսն՝ զի թուով համաձայնի ընդ յարաբերելոյն. ունի՝ Մն է տիրապէս խնաստուն՝ որ գործով ուսուցանէ զիւրն խնաստուի: Սի պատրեսցուք ՚ի հեշտութեաց՝ որ կախարդեն զղգայուիս: ՚Ի սակաւ ուրեք անհամաձայն ևս դնի. ունի՝ Եկեցեն աւուրք՝ յորմ թողցեն կրօնաւորք զհաստատուն կերակուրս հոգւոյ: Իայց պարտ է խնայելով վարել զայս:

Երկրորդ՝ համաձայնութի այսր դերանունն նկատի յայսմ. զի յայնպիսի հոլով դնի՝ յորպիսի դնելի էր յարաբերելին. ունի՝ Յայտնի չար խորհրդոցն ոչ հաւանի հոգին՝ որ էառ զճաշակ յուսոյ և սիրոյն նոյ: Եւս քեցաք ընդ նմա զեղբայրն՝ որո գովուին յաւետարանի անդ է: Ստուանգութի է նոյ ընդհանրական եկեղեցի՝ զոր գնեաց քս պատուական արեամբն իւրով:

Եւս ՚ի գերապանծ շարադրութիս յարաբերական դերանունն հոլովիւ ևս համաձայնի ընդ յարաբերելոյն. ունի՝ Հայեցին ՚ի նա՝ յոր խոցեցինն. || ք՝ զոր խոցեցին:

Եւ հակառակ սին երբեմն յարաբերելին համաձայնի:

ընդ յարաբերականին . ուն՝ Եւ զբանն՝ զոր խօսիք ,
մի՛ մնացեալ առ ձեզ . ॥ Կ՛ բանն՝ զոր խօսիք :

Երբեմն ևս յարաբերելին դնի յայն հոլով յոր դնե-
լի էր յարաբերականն . և յարաբերականն դնի յայն
հոլով յոր դնելի էր յարաբերելին , ամենևին ներ-
հակ միմեանց . ուն՝ Օ՛նոյն գրէ առ սր՝ ՚ի խուժաս
տան էին ժողովուրդք . ॥ Կ՛ զնոյն գրէ առ ժողո-
վուրդս՝ սր՝ էին ՚ի խուժաստան :

Եւ յա դերանուէն երբեմն իբր ամական վարի . ուն՝
՛՛՛ սր կողմն և դարձցի ամբարիշան՝ եղծանի :

Եւ երբեմն ՚ի տեղի այսր դերանուէն դնի մակբայ
տեղական . ուն՝ Եւրդ մայր իմ՝ ուղարկեալ զիս յառա
գաստ , սր՝ հրաւիրեցայ . ॥ Կ՛ յսր՝ հրաւիրեցայ :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Լ :

Համաձայնութի բայի :

Եւ այք համաձայնին ընդ անուանս և ընդ այլ հո-
լովելի մասունս բանի . որպիսիք են , ՚ի երանուն ,
Բ՛նդուներութի , և ՚ի երբայ :

Սակայն գիտելի է , զի բայք կրկնակի համաձայնին
ընդ անուանս . զի ըստ որում նշանակեն զգործողութիս ,
և գործողութեց հարկ է , նախ՝ ունիլ զգործող , և
երկրորդ՝ զկրող . անունն՝ որ նշանակէ զգործողն ,
անուանի անսն բայի . և անունն՝ որ նշանակէ
զկրողն , անուանի ինդիք բայի . ուն՝ ՛՛՛ յակոբ օրհ-
նեաց զյովսէփ : ॥ Եւ այս օրհնեաց , համաձայնեալ է
ընդ երկուց անուանցս , յա՛նբ և յովսէփ . յա՛նբն է
անուն բայի . իսկ յովսէփն ինդիք բայի :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Բ :

Անուն բայի :

Կանոն . ւ : Աթէ բայն իցէ դիմաւոր , անուն
բային լինի ուղղական . ունի՝ Քրիստոս
ընտրեաց զառաքեալն :

Իսկ եթէ բայն իցէ անդէմ , անուն բային լինի շատ
անգամ սեռական . ունի՝ Աղբարաց մեծանալ , և հէզոց
զերկիր ժառանգել :

Եւ երբեմն լինի ուղղական . որպէս՝ Սէրթողեալ
զճշմարիտն :

Իսկ դերանուածք երբեմն լինին տրական . ունի՝ Իգալն
իւր . ժառանգել նա . լինել այն :

Գլխակ լինի , զի յարակատար և գերակատար , և
անցեալ ստորոգասական ժամանակաց եղակի երրորդ
դիմի անուն բային՝ շատ անգամ դնի սեռական .
ունի՝ Ի տեսեալ է զքեզ : Քուսեալ էր զքերակա
նութի : Սորա շինեալ իցէ զառնն :

Իսկ երբեմն լինի ուղղական . ունի՝ Չարսի կայեալ
է զայս : Ը էր հանեալ ի զստարսն : Սորտ
ատեցեալ իցէ զհնազանդութի :

Կանոն . ք : Աթէ բայն իցէ դիմաւոր , անուն բային
համաձայնի ընդ նմա թուով և դիմաւ . ունի՝ Ղըստ
առաքիանն ազատեցէ զձեզ : Սեռար անահէր : Ես
տեսի զքեզ :

Եւ յօդք շատ անգամ ոչ դնին . ունի՝ Երկնս պատ
մեն զփառս նայ :

Կանոն . ք : Աթէ անուն բային իցէ բաղում եղա
կան , և ունիցին մի և նոյն դէմ , բայն շատ անգամ
լինի յոգնական . ունի՝ Յարայ և էրբէ՝ օրհնեցան ի
յակոբայ : Հող և ջուր և օդ պատուհասեցան : Գլխի
և արբէցոնի ապականեն զարս իմաստունս :

Իսկ երբեմն լինի եզական , ունի՝ Հարսոնի և անհար
ժ

սասանս-բի զբաղումն կործանեաց : Խխոսն և ջան-
դու-գն և հպարտն ժանա կոչի :

Կանոն . Գ : Եթէ անուն բային իցէ բազում ՚ի զա-
նազան դէմն . քի՛ առաջին , երկրորդ , կամ երրորդ ,
բայն դնի յառաջին դէմն . եթէ չգուցէ առաջին՝
դնի յերկրորդն . ուն՝ Ես և դու աշակերտեսցուք
անձային գրոց : Գու և նոյա կերիջիք զհաց :

Կանոն . Է : Եթէ անուն բային իցէ ըստ ձայնին ե-
զական , և ըստ նշանակուէն յոգնական , բայն լինի
յոգնական . ուն՝ Լնկան ՚ի նոցանէ երեսուն հազար :
Հարիւր և չասն բիւր սովով սասակեցան :

Երբեմն լինի եզական . ուն՝ () Եհնեսցէ զբեզ ծաղ-
կուրդ աղքատ : Իւրաքանչիւր պատուեսցէ զընկեր իւր :
Ի ստայսմ համաձայնին բայք նաև ընդ անեզական
անուանց . զի երբեմն լինին յոգնական . ուն՝ Սէզ
բաժանեն զմարդն յոց : Փառս նոյ ծածկեն զբան :
Իսկ երբեմն լինին եզական . ուն՝ Սէզն ստուգաբա-
նի մեղկուի : Ըյսօր բարձաւ պապխառանքն :

Ի վերջոյ զայս լաւ ծանիր , զի շատ անգամ անուն
բային զօրուք մնայ . ուն՝ Երթ ՚ի տուն քո : () Եհ-
նեա զաստուած :

Իսկ երբեմն բայն մնայ զօրուք . ուն՝ Լանիւ բա-
զում խոնարհք . ॥ քի՛ են : Ըրդարոցն ձայն աւե-
տեաց . ॥ քի՛ լի :

Գ Լ Ո Ի Խ . Թ :

Խնդիր բայի :

Բայք յետ համաձայնելոյ ընդ անուն բայի ան-
ուանեալս՝ համաձայնին նաև ընդ այնս՝ որք ան-
ուանին խնդիր բայի , ուն՝ յայս բան . Կային սպան

զարեւլ : ॥ Ապին՝ է անուան բայի , որ է սպանողն . իսկ
 «բէլ խնդիր բայի . զի ՚ի վր նր կատարի սպանուին :
 Լըբեմն , ամբողջ բան մի ևս լինի խնդիր բայի . ոնց՝
 Լըակողմեան աւազակն լուաւ զայսօր ընդ իս իցես
 ՚ի դրախտին :

Բայք ներգործականք և կրաւորականք , նաև հասարակ
 առնուան զկրկին խնդիր . այս է զխնդիր սեռի ,
 և զխնդիր բնուէ . իսկ չեղորականք միայն զխնդիր
 բնութէ :

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ :

Խնդիր սեռի ներգործական բայից :

Բայք ներգործականք , նաև հասարակք ՚ի վա
 ըին ներգործապէս՝ առնուան զխնդիր սեռի ՚ի
 հայցական հոլովն . ոնց՝ Օ արինս ողորկեցին ջուրք :
 Յանկութիք սպանանէն զվատ : Յիմարն զճիարսն
 խօսեցի , և սիրտ նր զնանրսն խորհեցի :

Լյապիսի հայցական սեռի խնդիրք երբեմն զօրուբ
 մնան . ոնց՝ Լսեմ՝ և ոչ առնեմ , խոստանամ՝ և ոչ
 կատարեմ :

Գիտելի է ևս , զի ներգործական բայք երբեմն եր
 կու հայցական խնդիր առնուան . զմին իբրև խնդիր
 սեռի , և զմիւսն իբրև խնդիր բնուէ :

Հայցականն՝ որ է իբրև խնդիր բնուէ , երբեմն դնի
 ՚ի տեղի ուղղականի . ոնց՝ Գու զմ առնես զքեզ .

॥ փոխանակ ասելոյ , ո՞ առնես զքեզ :

Երբեմն փոխանակ արականի . ոնց՝ Հարցից և էս ղՅէդ
 բան մի . ॥ փոխանակ ասելոյ հարցից ղՅէդ :

Լըբեմն փոխանակ պատմականի . ոնց՝ Լըուսուցա
 ներ զնն ղբարսն ինչ ॥ փոխանակ ասելոյ ղբարսն իբրայ :

Երբեմն ևս փոխանակ գործիականի, և այս առաւել յանորոշ հայցականս, ունի՝ Որ արբուսցէ Բաժակ մի ջուր ցուրաւ. ॥ փոխանակ սակեց Բաժակս միով զջուր ցուրաւ։
 Գիտելի է դարձեալ, զի ոմանք ՚ի ներգործական և ՚ի հասարակ բայից երբեմն փոխանակ հայցականի առնուն զխնդիր սեռի յայլ հոլովս. ունի՝ Գու ոչ լսես քո ազնիցդ. ॥ քի՛ շաղթիս քո։

Երանեմ անկանցդ. ॥ քի՛ զմանկանսդ։ Որ մեղադրէ անճին. ॥ քի՛ զանճին։ Համբուրեաց ընդ նմա. ॥ քի՛ զնա։ Իսկ ներգործական բայքս՝ Երկիրպագանեմ, յաղթեմ, ստնանեմ, հասարակօրէն վերջահոլով արական սեռի խնդիր առնուն. ունի՝ Երկիրպագանեմք թեզ անոր անձ մեր։ Յաղթեսցուք անօրէն թշնամոսն։ Ո՛չինչ կարէին ստնանել նա։

Գիտելի է ևս, զի գտանին բազում չեղորական բայք՝ նաև կրաւորականք, որք երբեմն ներգործապէս վարելով՝ առնուն զխնդիր սեռի ՚ի հայցական հոլովն. ունի՝ Եթէ արդարքդ լսես զօրհնութանսն։ Խնայեցէք զլէզու։ Լ. յ. ք. ըզայնին զպարստանսն երկրի։ Օ՛րհն ձեր հայրմ։ Լ. յ. ք. պարտ է խնայել լով վարել զսոսպիսի խնդիրս։

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ժ Ը •

Խնդիր սեռի կրաւորական բայից։

Իայք կրաւորականք, նաև հասարակք ՚ի վարին կրաւորապէս, առնուն զխնդիր սեռի ՚ի հոլովն բացառական. ունի՝ Ի մարտնէ գոլիմ, և ՚ի փեսայէ պարսաւիմ. ՚ի հորածնէ լոյս երանիմ, և շորդոսն լուսոյ աւաղիմ։ Գեղեցիկ դատիմք ՚ի ճէնջ եղբարք։ Լ. յսպիսի բացառական սեռի խնդիրք երբեմն զօրութի մեան. ունի՝ Նազու մն փառաց ՚ի բեթլէհէմ քարոզի։ Լ. յ. ք. դար դատեցայ ան իրօք ամբարիշտս։

Երբեմն ևս կրաւորական բայք իբր չեզոքական վա-
րելով՝ ոչ պահանջեն զխնդիր սեռի . ուն՝ Եւ մատ-
նեցայ . ես մերժեցայ :

Պիտեւի է դարձեալ, զի կրաւորական բայք երբեմն
փոխանակ բացառականի զայլ հոլով առնուն իբրև
զխնդիր սեռի . ուն՝ Չարն Բարեաւ յաղթի . || 35՝ Ի
Բարասն :

Պ Լ Ո Ւ Խ • Ժ Ի •

Խնդիր բնութե ներգործական բայից :

Բայք ներգործականք բաց ՚ի խնդրոյ սեռի՝ առ-
նուն նաև զխնդիր բնուէ ՚ի պէս պէս հոլովս .
և այս՝ չորեքկին :

Մտն՝ բուն խնդիր, զոր բնուէ բային ըստ առաջին
նշանակուէ իւրում պահանջէ . ուն՝ Մտքեաց ան-
զհոգի իւր առ Բո :

Երկրորդ՝ յարմարական, որ դնի ՚ի տեղի բուն խնդ-
րոյն . ուն՝ Մտքեաց ան-զհոգի իւր ՚ի վերայ Բո :

Երրորդ՝ երկրորդական, զոր բնութի բային երկ-
րորդաբար պահանջէ . ուն՝ Մտքեաց ան-զհոգի իւր
առ մեզ յերկնից :

Չորրորդ՝ պատահական, որ ըստ պատահման դիպի
բային . ուն՝ Մտքեաց ան-զհոգի իւր առ մեզ յերկ-
նից հողով :

ՄԼ ներեւի է նորավարժից զչորեսին ևս առ այժմ՝
անուանել բնութե խնդիր :

Երգործական բայք, նախ՝ որք նշանակեն զգոր-
ծողութի առնելոյ զիմն այս ինչ կամ համարելոյ, և
կամ անուանելոյ, առնուն զխնդիր բնուէ յուղղա-
կան հոլովն . ուն՝ Սեղքն զմարդն առնեն Բողասր :
Մշխարհս անուանէ Բանս : Մետարանին յորջորջե-
ղնա Բան :

Երրորդ՝ որք ունին զնշանակուի տուչական , առնուն զվերջահոյով արական . ուն՝ Տնւր զպատմաութիւսսննն : Լանդեաց զխորհուրդս հնազանդելոյ իւրոց :

Երրորդ՝ որք ունին զնշանակուի բերելոյ զինն առայլ , առնուն զնախդրիւ արական . ուն՝ Կոստովանութին ամէ զմեզ ՚ի խոնարհութի : Հրաւիրէ զմեզ ՚ի սեղան արքայութի :

Չորրորդ՝ որք նշանակեն բառնալ , կամ առնուլ զինն յայլմէ , առնուն զննդիր բացառական . ուն՝ Եթէ առնուցուս զըուր ՚ի ծովէ : Հայցէր ՚ի Կնայց զմահ : Հինգերորդ՝ որք ունին զնշանակուի պատմելոյ , կամ խորհելոյ ինչ վն այլոյ , առնուն զպատմական . ուն՝ Հրեշտակք զնմանէ խօսին : Օգնէ մեզ դուչականաց նախամարդարէն :

Սեցերորդ՝ որք նշանակեն զգործողուի առնելոյ զինն գործեօք՝ կամ միջնորդօք , առնուն զգործիական . որն՝ Լչո՛ տեսանէսք զսոսկալի տեսին : Սպանանէ այր զընկեր իւր լեղասա :

Եօթներորդ՝ որք նշանակեն զգործողուի իրեր շուրջ զայլով , առնուն զպարառական . ուն՝ Որ սիրեն զօրէնս , պատեն զինքեմք պարիսպ : Շրջապատեալ զանչամբ իմով զսուգ դառնութի :

Ութներորդ՝ որք ունին զնշանակուի առնելոյ , կամ առնելոյ ինչ յիմք ՚ի ներքս , առնուն զներգոյական . ուն՝ Վիցուբ զգանձս մեր յերկնս : Տնկեաց ՚ի նմին աշխարհ զորթս բերրիս :

Իններորդ՝ որք նշանակեն զգործել ինչ ընդ պարագայիւբ իւր , առնուն զննդիր ՚ի ձեռն նախագրուէ . ուն՝ Տուն ընդ ասն կցեմք : Եդեզ զշերտան ՚ի վերայ սեղանսն :

Վիտելի է , զի բայքս՝ Լանեմ , խօսեմ , յորժամ բարդին՝ երբեմն ներգործական վարին , և երբեմն չեզոքական . երբ ներգործական վարին , առնուն զննդիր բնուէ ՚ի արական հոլովն . ուն՝ Օյաւի-

տենից ծածկեալն Ռզ անձաբանեաց : Փարիսեցիքն
չարախօսել սկսան սոսաշակէրփան :

Իսկ երբ չէզոքական վարին, առնուն զպատմական .
ոպ՝ Օ իարդ վասն սնափառուէ և իշխանասիրուէ
չարաբանիցեմ զընկէրէ :

Իր չարախօսեսցէ զհօրէ կմ զժօրէ՝ մահու վախճանեսցի :
Սքա չէզոքական գորով՝ բազում անգամ առնուն
զտրական . ոպ՝ Եւ ահա սչ ծեքաբանեմք չեղ : Եւ
դարն անչին իւրում չարախօսէ :

Վերգործական բայքս՝ Չափեմ, առնեմ, շինեմ, ևն .
ի յարին յանուանս չափմանց՝ առնուն զնս իբր երկ
որդական խնդիր, երբեմն ուղղական . ոպ՝ Եւ չա
փեաց զերկայնուի նր քառասուն չանգուն :

Երբեմն բացառական . ոպ՝ Եւ չափեաց զորմ տա
ճարին ի վեց չանգնոց :

Երբեմն գործիական . ոպ՝ Եւ իւղ ձիթենւոյ հե
նեաւ միով :

Եւ երբեմն ուղղական և նախդրիւ տրական միանգա
մայն . ոպ՝ Ը ինեաց խրճիթ ի շայնուի րոնաչափս չորս :
Եւ երբեմն ևս գործիական և նախդրիւ տրական
միանգամայն . ոպ՝ Վործեաց զտախտակն իւրա
յերկայնութի :

Վերգործական բայքս՝ Ս աճառեմ, գնեմ, վար
ձեմ, ևն . ի յարին յանուանս գնոց՝ առնուն զնս
խնդիր ի սեռական հողոյն իբր երկրորդական . ոպ՝
Ս աճառեցին զյովսէփ իամայէլացւոցն քսան տահե
չանի : Վնեաց զնա իննուսուն տահեչանի : Օ զր
վարձեաց եօթանասուն արծախոց :

Երբեմն պայտիսի բայք փոխանակ սեռականի առ
նուն զպլ հողովս, կամ նախադրուէ բնդ . ոպ՝ Սա
ցայ ես զնս ի փնոց արծախոց : Օ Էղբայր իւրեանց
վաճառեցին ընդ երեսուն տահեչանի :

Իսկ բայքս՝ Նարկանել, զարկանել կամ զարկուցա
նել, իբր ի բազումս առնուն զնախդրիւ սեռական
իբրև զխնդիր յարմարին . ոպ՝ Օ ի մի երբեք հարցես
չարի զոան քո թեաւ յեաւ դարձել զարկոց զէրփնի :

Յ) վախճանի գիտելի է, զի ե՛ն բայք ներգործա-
կանք՝ որք իբր ՚ի բազումն բնութե՛ն խնդիր ո՛չ առ-
նուն . ուն՝ Ո՛չ այժմ՝ զերեսս այլագունեսցէ իհէլ :

Յիշեցուք զբան առարելոյն :

Են ևս՝ որք թէպէտ պահանջեն առնուլ զխնդիր
բնութե՛ն, բայց երբեմն ո՛չ առնուն . ուն՝ Ս) այլ
ուսուցանեմ, և զիս ո՛չ խրատեմ : Աէր յղանայ զչե-
նութի՛ն, և ծնանի զխաղաղութի՛ն :

Իսկ վասն բնուե՛ն խնդրոյ կրաւորական բայից, ևս և
հասարակ բայից, չէ հարկ գրել . զի զայնպիսի բնուե՛ն
խնդիր առնուն, զորպիսի առնուն ներգործականք նց :

Գ Լ Ո Ի Խ • Ժ Գ :

Խնդիր բնուե՛ն չէզոքական բայից :

Բայք չէզոքականք՝ միայն զբնութե՛ն խնդիր առ-
նուն . և ուն՝ ասացաք զներգործականաց, սոյնպէս
և սորա՝ չորեքկին առնուն . ուն՝ բայս Վամ :

Բուն խնդիր առնու զնախդրիւ տրական . ուն՝ Որ
առնէ զճմարտուի՛ն՝ գայ առ ընս :

Յարմարական՝ առնու զպարտական . ուն՝ Ս) իշտ
զէրկոս գամբ :

Երկրորդական՝ առնու զբացառական . ուն՝ Վային
առ նա յսմ չորանց :

Պատահական՝ առնու զգործիական . ուն՝ Լիտա-
րուիք եկիր ՚ի չարչարանս :

Բունու նաև նախադրութե՛ն . ուն՝ Բազում հիւան-
դութիք վասն մեղաց գան :

Եւս և գերբայիւք առնու . ուն՝ Խնդարւմ գայր ՚ի
տեղի քաջութեանն :

Բայց մի՛ իմասցիս, թէ չէզոքական բայք յսմ տե-
ղիս առնուն զչորեքկին խնդիր, այլ երբեմն զխնդիր

բնութի միայն , երբեմն զյարմարական և զերկրորդական միայն , և երբեմն զերկրորդական և պատահական միայն , և ։

Սակայն երբէք ոչ լինի ՚ի միասին առնուլ զինդիր բնութի և զինդիր յարմարական . զի եթէ զբնութեն առցէ , զյարմարականն ոչ առնու . և եթէ զյարմարականն առցէ , զբնութենն ոչ առնու . քանզի յարմարականն է ՚ի տեղի բուն խնդրոյն ։

Իսկ առ ՚ի որոշել թէ չեզոքական բայք յոր հոլով բնութի խնդիր առնուն , խօսեսցուք սատ կարգաւ ։

Սակ՝ չեզոքական բայք ոչ առնուն զինդիր բնութի յուղղական հոլովն , բայց եթէ երկրորդաբար , կամ ըստ պատահման , և կամ ըստ յարմարութե . ոպ՝ ՝) րէնք անձային կացցեն Ռադասոյ ՚ի վրձ ամենայնի ։

Երկրորդ՝ որք ունին զնշանակութի հետևողական , կամ հազորդական , առնուն զվերջահոլով տրական . ոպ՝ ՝) լեւարդութե օձին հետևիմ ։

Երրորդ՝ որք ցուցանեն զբերումն առ այլ , առնուն զնախդրիւ տրական . ոպ՝ ՝) արդ հայի յերես , և անձ հայի ՚ի սիրոս ։

Չորրորդ՝ որք ունին զնշանակութի յայլմէ , առնուն զբացառական . ոպ՝ ՝) Նշուր մեղաց ՚ի չողին աղամայ ։

Հինգերորդ՝ որք ունին զնշանակութի գոհանալոյ կամ տրանջելոյ , առնուն զպատմական . ոպ՝ ՝) Վոհաս ցուք միշտ զառատ սղորութե նորա ։

Սեցերորդ՝ որք նշանակեն զգործողութի իւր լինելի , առնուն զգործիական . ոպ՝ ՝) Պարարտացան դաշտք արդարութե , և գեղեցկացան անսպառք մարդուր չորսութեամբ ։

Եօթներորդ՝ որք ունին զնշանակութի շուրջ զայլովք , առնուն զպարսառական . ոպ՝ ՝) Փարէին զպարանոցա նրո ։

Ութերորդ՝ որք նշանակեն զգործողութի յիմիք կամ ուրեք լինելի , առնուն զներգոյական . ոպ՝ ՝) Նյաս հաստատիմ , և ՚ի միտ տատանիմ ։

Իններորդ՝ որք ունին զնշանակութի ՚ի պարագայս ժա

իրիբ, առնուն զխնդիր ՚ի ձեռն նախադրութե՛ք . ուն՛
բռնութե՛ք կռուեսցուք ընդ աշխարհիս : Կոծեսցին ՚ի
վերայ Գորա թագաւորք երկրի :

Բայք չէզոքականք ՚ի յարիւն յանուանս աւուրց և
ժամանակաց , առնուն զնոսա հայցական փոխանակ
ներգոյականի . ուն՛ Իբրև զկանթեղ անշէջ կայր
զամ՝ Գիշերս :

Բայքս առնուն և բայք ներգործականք և կրաւ
ւորականք , ևս և էականք . ուն՛ Կեցցէ անձն իմ ,
օրհնեսցէ զքեզ զամ արա կենաց իմոց : Փակեցան
երկիրք զերխ ան և զվեց արս : Ղեանախշարք լեւ
նէին զինն ան և զվեց արս :

Բայքս իսի խնդիր բազում անգամ առանց զայի գնի .
ուն՛ Եկաց յուսիկ ՚ի հայրապետուէ ան վեց :

Երբեմն յայլ հոլով ևս գնի . ուն՛ Երգարքն բազում
ժամանակօք ջանացան : Օ հասարակ գիշերս ես մտից
՚ի մէջ եգիպտոսի :

Կարձեալ՝ բայք չէզոքականք և կրաւորականք ՚ի
յարիւն յարմատս կամ յածանցեալս իւրեանց , իբր
՚ի բազումս առնուն զնս բնուէ խնդիր ՚ի հայցական
հոլովն . ուն՛ Ղախանձեցայ ես զբարւոր նախանձն :
Կենդանանամք զանմահ իկոտանութին :

Բայքս լինին և յարաբերականք յորժամ գնին փո
խանակ արմատոյ բայիցն . ուն՛ Եմնայն անիրաւութե
նք՝ զոր անիրաւեալ իցէ , մի՛ յիշեսցին :

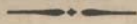
Բայքս իսի հայցականք երբեմն առանց զայի ևս գնին .
ուն՛ Տրամեցաւ յօնան արարութի մեծ :

Ի ինի ևս , որ թէպէտ արմատ չէ՝ բայց մերձաւոր
րուի ինչ ունեւորք բային՝ գնի ՚ի հայցական հոլովն .
ուն՛ Սի ննջեսցուք զսուսն զայն :

Երբեմն ևս առանց մերձաւորութի ունեւոյ գնի ՚ի
հայցական հոլովն . ուն՛ Օ անշափ սորոսութի սքանչա
նայ : Բայքս ևս զգուշութե վարեւ զայսպիսիս :

Օ այս օրինակ խնդիր առնուն երբեմն կրաւորան
բայքս՝ Պահանջիմ , սղաչիմ , հրամայիմ , խրատիմ .
ուն՛ Իսկ զգործաւ աղօթից յամ՝ ժամու պահանջիմք

յայ : Վանդի և զաչն ՚ի պօղոսէ աղաչիմք : Լ.ՂԼ
 պարտ է զգուշանալ յայսպիսեաց :
 Վիտելի է ևս , զի բայքս՝ Վնամ , երթամ , ուղևորիմ ,
 ՚ի յարիւն ՚ի բառադ՝ ձանապարհ , ուղի , պողոտայ , կա .
 փոխանակ նախդրիւ տրականի առնուան զնս ՚ի հայցա
 կան հոլովն . ոնց՝ Լ՛նդգամն գնայ զձանապարհս թիւրս :
 Վտանին ևս բայք չէզորականք , որք առանց խնդրոյ
 վարին . ոնց՝ Սուրբ սպանողացն բթեցան :
 Յայսպիսեաց ոմանք երբեմն առնուան զխնդիր . ոնց՝
 Լ՛նամթացար սուտիներեսն :

Վ Լ Ս Ի Խ . Ժ Գ .

Վիտելէք ինչ ՚ի վե խնդրոյ բայից :

Եւա գիտելի է , զի գիմաղուրի բայք հասարակ
 փօրէն առնուան զխնդիր ՚ի վերջահոլով տրականն .
 ոնց՝ Սայելէ ծառայիցն այ՝ միշտ օրհնել զնա : ||
 Տրական խնդիրս ծառայիցն՝ համարի լինել ևս անուան
 բայի աներևոյթ բայիս՝ օրհնել :
 Լ.ՂԼ երբեմն առանց խնդրոյ գնի գիմաղուրին . ոնց՝
 Լ՛նիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ :
 Վիտելի է երկրորդ , զի էական բայք հասարակօրէն
 առնուան զխնդիր յուղղական հոլովն . ոնց՝ Լս եմ՝
 սրին ճշմարիտ , և հայր իմ՝ զաչ է :
 Լյայիսի ուղղական խնդիրք ուրեք ուրեք գնին ՚ի
 նախդրիւ տրականն . ոնց՝ Լս եղէց ձեզ ՚ի հայր , և
 գուք եղիծիք ինձ յստօրս և ՚ի գտօրս :
 Վարձեալ գիտելի է , զի էական բայք յորժամ յա
 րին յանուանս ժամանակաց և չափուց , առնուան զնո
 սին խնդիր ՚ի սեռական հոլովն . ոնց՝ Լոյ էր ամաց
 վեց հարիւրոց : Լս էր լայնուի՛ նք երկից իսնգնոց :
 Վեախնն չորեքհարիւր ստօրք արծաթոյ է :

Մնուանք չափուց և կշռոց յայլ հոլովս ևս լինին խընդիր էական բայից . ունի՛ Քսան դանկ լիցի երկդրամ մեանն : Դ. քառասուն նանգնս էր տունն :

Պիտեւի է երրորդ , զի յիմ սեռէ բայք բազում անգամ յարելով յանուանս՝ իբրև մի վարին ընդ նս , և առնուն զինդիր հաղորդական ՚ի զմնազան հոլովս . ունի՛ Պիերիս արիւ կենցաղոցս սիրոց :

Մենայն ժողովուրդք հոգւոց հանէին ՚ի խնդիր հացի : Կարբ լէր հաղորդութի տաժանաւորս տկարուէ :

Պիտեւի է չորրորդ , զի եթէ խնդիր բային ևս ունիցի զինդիր եղեալ նախ քան զինքն , նախդիրն հասարակօրէն դնի ՚ի վր խնդրոց խնդրոցն . ունի՛ Նորովայնէ մարբեալն զարդարեացէ օթեւսն քեզ ար : Երբեմն դնի ՚ի վր երկուցն ևս . ունի՛ Որք զառ ՚ի քն զչարչարանս յանձն առեալ համբերեցիք :

Դ սակաւ ուրէք նախդիրն դնի ՚ի վր յեանցն միայն . ունի՛ Դ ճանրութի մեղաց զաշխատեալքս ապահովեալ ողորմութի քով :

Պիտեւի է հինգերորդ , զի աներեւոյթ բայք , նախ լինին տրական խնդիր բայից՝ զօրութի ունելով զնախդիրն . ունի՛ Քանանայ փրէլ և զօրանայ յաղբէլ : Երկրորդ՝ լինին արգելիչք խնդրոց բայից . ունի՛ Խնդրէ ընդսնէլ զպատին իւր :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ժ Ե :

Խնդրաւութի բայահաղորդ անուանց :

Պոյական անուանք ունելով զհաղորդութի ընդ բայից՝ ըստ պահանջելոց նոցա առնուն երբեմն զինդիր ՚ի պէս պէս հոլովս :

Ոմանք յայսպիսի անուանց ունելով հաղորդութի ընդ ներգործական բայից՝ առնուն զինդիր սեռի ՚ի սեռական հոլովս . ունի՛ Ղաշակմամբ Բեղայ՝ Ղաշեցի զմահ :

Արբեմն ՚ի սահաւ ուրէք փոխանակ սեռականի առնուն զհայցական • ուն՝ Աենդանացուցեր զնն՝ փչմամբ քո ՚ի նոսա զհոգի բանական :

Իսկ ՚ի սահաւ ուրէք յայլ հոլով ևս առնուն • ուն՝ Օ առ ՚ի թեղ հայհոլին անբաւելի քարողեաց :

Ըստ ներգործահաղորդք բաց ՚ի խնդրոյ սեռի • կամ առանց նր ևս՝ առնուն երբեմն նաև զխնդիր բնուէ ըստ պահանջելոյ բայիցն :

Ոմանք զուղղական • ուն՝ Աշխար յորջորջմամբ զնոսա՝ լուծանէ զհակառակութին :

Ոմանք զվերջահոլով տրական • ուն՝ Անանցն իւղաբերից կենաց քարողք • ॥ Կ՝ քարողոցք զկեանս առ իւղաբեր կանայս :

Ոմանք զնախդրիւ տրական • ուն՝ Փչմամբ քո ՚ի նոսա զհոգի սուրբ :

Ոմանք զբացառական • ուն՝ Ո՛չ գոյր նոցա դիեցումն կաթին ՚ի իւրց :

Եւ այլք յայսպիսեաց յայլ հոլովս առնուն • որոց կարես աեղեկանալ յաճախ ընթերցանուի :

Պայականք կրաւորահաղորդք առնուն զխնդիր սեռի ՚ի բացառական հոլովն • ուն՝ Օ պաշարումն ՚ի աստանց մեղացն՝ գիշեր կոչէ :

Իսկ բնուէ խնդիր առնուն ըստ պահանջման բայիցն ըստ օրինակի ներգործահաղորդ գոյականաց :

Ըստ ճեղորահաղորդ գոյականք միայն զբնուէ խնդիր առնուն ՚ի պէս պէս հոլովս :

Սերջահոլով տրական • ուն՝ Անկալութի վարձուցն հասարակն ընդարձակէ զոգիսն ՚ի գործ քարուէ :

Նախդրիւ տրական • ուն՝ Սամանակ դարձի իմոյ է հաս ՚ի յերկի :

Բացառին • ուն՝ Վհագին է անջատումն հոգւոյ ՚ի յերկնս :

Պատմական • ուն՝ Յաւիտեան է մեր զնմանէ գոհուին :

Ներգոյական • ուն՝ Իրոստացաւ զհանգիստ յարհացուէ իւրում :

Ի ձեռն նախադրութե • ուն՝ Որդի հօր ասելով զբնութեանկցութիւն ընդ հօր յայս առնէ :

Խնդրառուութիւն բաղդատական ամականաց :

Ունի սասցար զխնդրառուէն բայահաղորդ գոյականաց , նոյն բան է և զբայահաղորդ ամականաց . ապա չէ հարկ երկրորդէլ աստ զնոսին :

Սակայն ծանիր , զի բաղդատական ամականք վասն բաղդատականուէն իւրեանց առնուն զխնդիր :

Երբեմն յոգնակի սեռական . ունի՝ Տերունեան Կոնստանդնուպոլսոյն :

Երբեմն յոգնակի բացառական . ունի՝ Որ Տերագոյն էին Ի նոյնէ փափկացան :

Երբեմն յոգնակի ներգոյական . ունի՝ Նյանուցար վեհագոյն Ի սիրողս իմաստութեան :

Եւ բաղուամանգամ առնուն զխնդիր ՚ի ձեռն նախագրուէն . ունի՝ Չարագոյն է լեզու չան զար երկայրի :

Եւ յորիկ բաղդատականք երբեմն ոչ առնուն զխնդիր վասն բաղդատականուէն իւրեանց , այլ միայն վն բայիցն , ընդ որոց ունին զհաղորդութիւն . ունի՝ Հայաստանեայցս պահպանութեան մերձաւորագոյն :

Երբեմն ևս դրական ամականք՝ իբր բաղդատական վարելով , առնուն զխնդիր ըստ բաղդատականաց . ունի՝ Թատարաց վեհափառ : Օ միմեանս լաւ չան զանձինս համարեսցուք :

Համաձայնութիւն ընդունելութեց :

Ունի ունեւելութիւն յանգեալք ՚ի Եզ միշտ իբր ամանն վարին , ունեւել և զզօրութիւն բայիցն , յորոց բոլորին , ըստ որոց ևս երբեմն առնուն զխնդիր :

Եթէ ներգործականք իցեն՝ առնուն զխնդիր սեռի
 ՚ի սեռական կամ ՚ի հայցական հոլովս . ուն՝ Վաստա-
 ւոր կայ գիտօղ չի : Վարձեալ վերաւորեցաք ՚ի շար
 թշնամւոյն կենաց մերոց , և ՚ի դաւաձանողէն զեղ :
 Սորա բաց ՚ի խնդրոյ սեռի առնուն նաև զխնդիր
 բնուէ ՚ի պէս պէս հոլովս , ուն և չէզորականք առ-
 նուն միայն զխնդիր բնուէ :

Բնդունելուիք յանգեալք ՚ի եալ , յորժամ հոլովին՝
 միշտ իբր ածական վարին . իսկ եթէ առանց հոլովելոյ
 դիցին՝ երբեմն իբր բայ վարին , և երբեմն իբր անուն .
 և խնդրառուի սոցա ըստ բայիցն է , յորոց բոլսին :

Բնդունելուիք յանգեալք ՚ի լի , միշտ իբր ածա-
 կան վարին , և ըստ կանոնի ածականաց համաձայ-
 նին ընդ գոյականս :

Խնդիր առնուն սորա հասարակօրէն ՚ի արական հո-
 ւովս . ուն՝ Երջանկուի խոստովանելի ամ էրէրի :

Երբեմն առնուն զխնդիր ՚ի բացառական հոլովն , մա-
 նաւանդ՝ եթէ բաղադրեալ իցեն մասնկամբս ան .
 ուն՝ Սէմ անվանելի է Գրանց դժոխոց :

Սմանք յայսպիսեաց առնուն զխնդիր յայլ հոլովս .
 ուն՝ Վինի նոր ՚ի Գիկո նորս արկանելի է :

Երդարուի առ Բաղու զարմանալի է :

Վարձեալ ոմանք յայսպիսեաց ունելով զզօրուի օղի՝
 առնուն զխնդիր ՚ի սեռական կամ ՚ի հայցական հո-
 ւովս . ուն՝ Լինիլիք առնելիք Բանին : Ետուն զար-
 ծաթն զպատրաստեալն ՚ի ձեռս գործելեաց զգործ-
 կահի տանն ան : Իսկ ընդունելուիք յանգեալք ՚ի
 լոյ՝ միշտ իբր բայ վարին :

Գ Լ Ո Ի Խ Ժ Բ :

Սաղմուծիւն բանի :

Ս համաձայնուէ մասանց բանի կազմի բան , է որ
 սակաւաբառ , և է որ բաղմաբառ :

Սակաւաբառն՝ գոնէ պարտի լինել յերկց թէպէտ
 և երբեմն մինն ՚ի նոցանէ ևս պակասի, և մնան միայն
 երկու բառք:

Իսկ բազմաբառն է, յոր յարին շատ մասունք բանի
 զանազան պաշտօնիւ ոնց՝ երևի ՚ի յետևեալ օրինակս՝
 որոց առ ընթեր կան և լուծմունք նոցա:

ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ:

Ըբրահամ ծնաւ զհասհակ:

Լուծումն:

Ըբրահամ՝ է անուն բայի ծնաւ բային. Նհաւ՝ է բայ
 հասարակ, որ աստէն ներգործապէս վարի. Օխաւ
 հակ՝ է հայցական սեռի խնդիր նորա:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ:

Լուարնէք զմաստութի, և իմաստուն լերնէք:

Լուծումն:

Լուարնէք՝ է բայ ներգործական, որոց անունն գնի
 զօրութի, իմ րնաւ. Օխաստութի՝ է հայցական սեռի
 խնդիր նր. Եւ՝ է շողկապ բաղձիւսական. Իմաս
 տուն՝ է ուղղական խնդիր լերնէք բային. Լերնէք
 է բայ հական, որոց անունն գնի զօրութի, իմ րնաւ:

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐՐՈՐԴ:

Սի որ ՚ի ձէնջ սիրեցէ զկուրութի ագիտութե
 յաղագս ծուլութե:

Լուծումն:

Սի՝ է արգելական մակբայ սիրեցէ բային. Ը՛ է

անուն նր՝ ՚Ի չէնջ՝ է բացառական խնդիր մասնական
անուանս ու . Սիրեպէ՛ է բայ ներգործական մաս-
նական անուանն . Օ խորութի՛ է հայցական սեռի
խնդիր սիրեպէ բային . Տէրութե՛ է յատկացուցիչ
նր . Յազատ՝ է նախադրութիւն պատճառական .
Շարութեան՝ է խնդիր նորա , և ՚ի միասին խնդիր
սիրեպէ բային :

ՕՐԻՆԱԿ ՉՈՐՐՈՐԴ .

Պտուղ բազում խոնարհեցուցանէ զոստա ծառոց .
այսպէս և առաքինուէ բազմութի՛ զմիտս առն :

Լուծումն :

Պտուղ՝ է անուն խոնարհեցուցանէ բային . Բազում՝
է ածական նր . Խոնարհեցուցանէ՛ է բայ ներգոր-
ծական և անցողական . Օ տոս՝ է հայցական սեռի
խնդիր նորա . Շարութե՛ է յատկացուցիչ հայցական
անուանս զտոս . Լազատ՝ է մակբայ մասնական իս-
նարհեցուցանէ բային՝ որ կայ աստ զօրուք . Եւ՝ է
շարկապ բաղձիւսական . Եւտիտութե՛ է յատկացու-
ցիչ անուանս Բազմութի . և ինքն Բազմութե՛ն է անուն
զօրուք եղեալ խոնարհեցուցանէ բային . Օ միտս՝ է
հայցական սեռի խնդիր նոյն բային . Եւն՝ է յատ-
կացուցիչ հայցական անուանս զմիտս :

ԱՒԱՐՏ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍԻՆ .

ՅԼՆԿ

ՊԼԽՈՅ ԻՐԱՅԱՆՆԷԻՐ ԼՍԱՆՅ ՔԵՐԱՀԱՆՈՒՄԷ՝

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ՝

ա	Հասարակ հողովմունք անուանց	3
բ	Յատուկ հողովմունք անուանց	14
գ	Հողովմունք միջական անուանց	17
դ	Հողովմունք դերանուանց	20
ե	Խոնարհմունք էական բայից	24
զ	Խոնարհմունք ներգործական բայից ըստ առաջին լծորդութեան	27
է	Խոնարհմունք ներգործական բայից ըստ երկրորդ լծորդութեան	30
ը	Խոնարհմունք ներգործական բայից ըստ երրորդ լծորդութեան	32
թ	Խոնարհմունք ձայնակրական բայից	34
ժ	Խոնարհմունք դիմադուրի բայից	35
ժա	Նախադրութիւն	36
ժբ	Սակբայք	37
ժգ	Շաղկապք	38
ժդ	Սիջարկութիւնք	39

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ՝

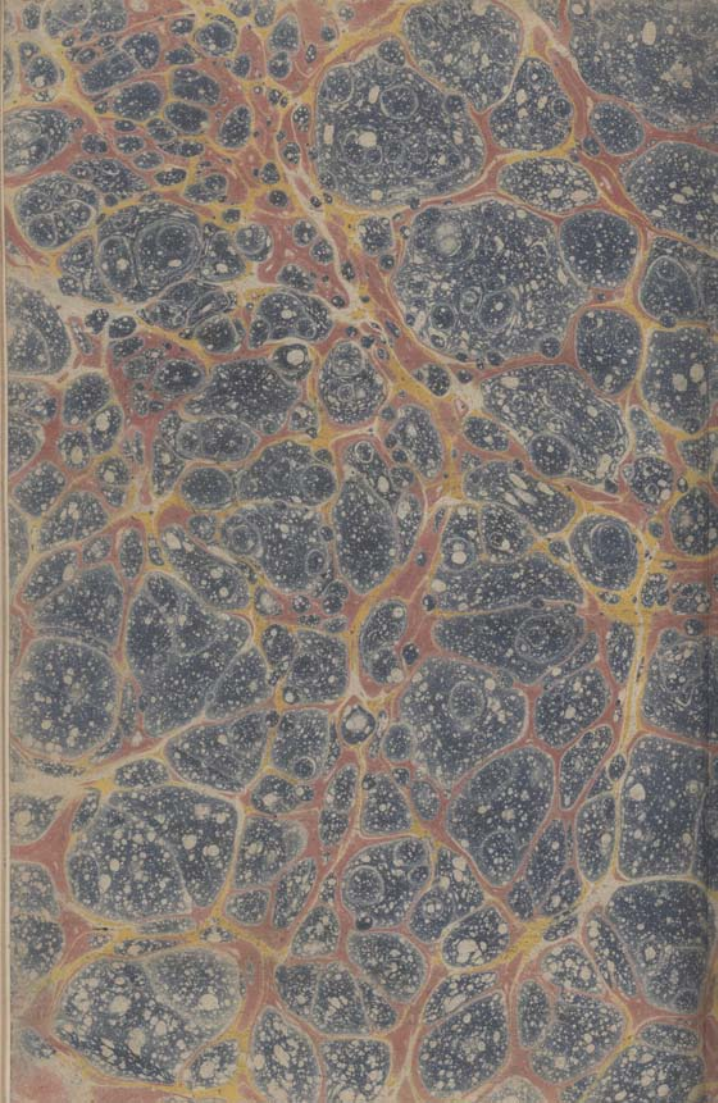
ա	Քերականութիւն և մասուք նորա	40
բ	Ընուն	41
գ	Պերանուն	47
դ	Բայ	49
ե	Բնդունելութիւն	53
զ	Նախադրութիւն	54
է	Սակբայ	55
ը	Շաղկապ	57
թ	Սիջարկութիւն	59

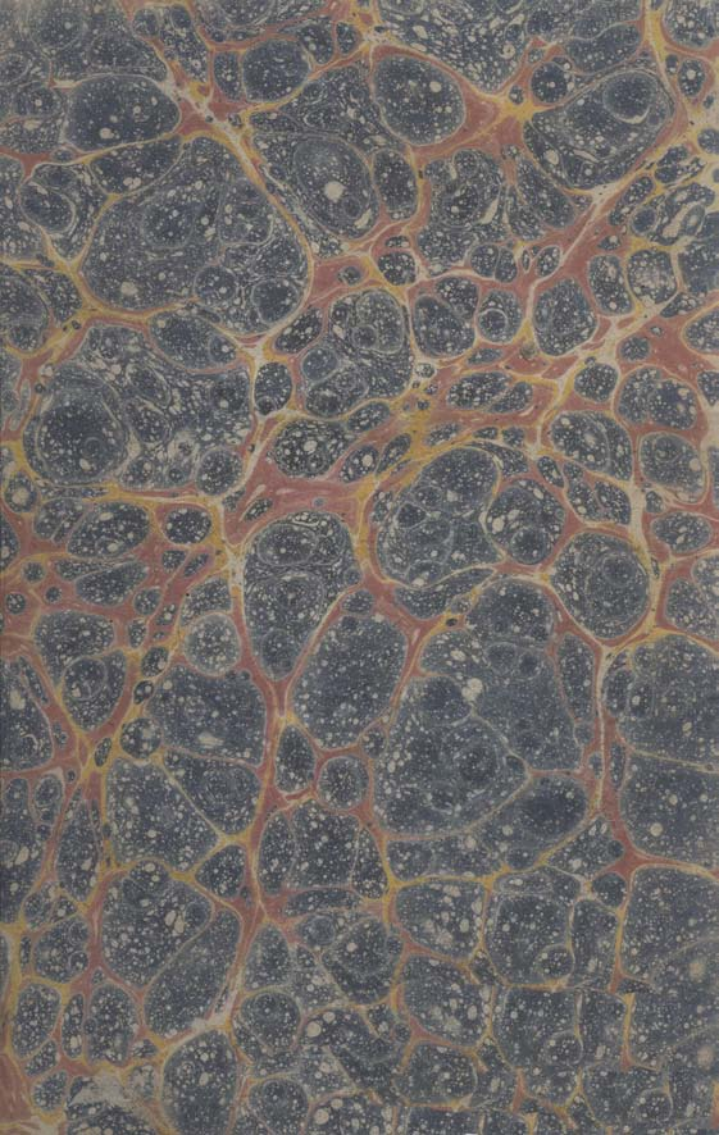
ա .	Համաձայնութի մասանց բանի .	60 :
բ .	Յատկացուցիչ	60 :
դ .	Բացայայտիչ	62 :
դ .	Համաձայնութի ածական անուանց .	64 :
ե .	Համաձայնութի միջական անուանց .	66 :
լ .	Համաձայնութի դերանուանց	69 :
է .	Համաձայնութի բայի	72 :
ը .	Ընուն բայի	73 :
թ .	Խնդիր բայի	74 :
Ճ .	Խնդիր սեռի ներգործական բայից .	75 :
Ճա .	Խնդիր սեռի կրաւորական բայից .	76 :
Ճբ .	Խնդիր բնուէ ներգործական բայից .	77 :
Ճդ .	Խնդիր բնուէ չէղբական բայից .	80 :
Ճդ .	Վիտելիք ինչ 'ի վր խնդրոց բայից .	83 :
Ճե .	Խնդրաւուի բայաճաղորդ անուանց .	84 :
Ճլ .	Խնդրաւուի բաղդատական ածականաց .	86 :
Ճէ .	Համաձայնութի ընդունելութեց .	86 :
Ճը .	Կազմութի բանի	87 :

Երես	Տող	Ս ընդակ.բ.	Ուղևղ.բ.
38	11	դերևս	թերևս
00	14	օն, և օն	օն և օն
50	16	դատեմ	դատիմ
51	32	եփեր	եփեր
55	15	սողեսցին	սողեսցին
00	35	հրամայական	համայնական
56	11	որ թէ	որ ունի թէ
61	6	մթերս	մթերս
62	33	պտոյքք	պտոյտք
65	22	յասարակօրէն	հասարակօրէն
70	32	ընդերցանութ	ընթերցանութ
78	22	զինքեամբ	զինքեամբք

2322